

ACTA

České biskupské konference

Ročník 2006

Číslo 1

VYDALA ČESKÁ BISKUPSKÁ KONFERENCE
PRAHA 2006
(PRO VNITŘNÍ POTŘEBU)

Obsah

Úvod	3
I. Papežské dokumenty	
1. Poselství k oslavě Světového dne míru 1. ledna 2006	7
2. Poselství k XCII. Světovému dni migrantů a uprchlíků 15. ledna 2006.....	16
3. Poselství k XIV. Světovému dni nemocných 11. února 2006	19
4. Poselství k postní době 2006	22
5. Poselství ke XXI. Světovému dni mládeže 9. dubna 2006	26
6. Poselství ke XL. Světovému dni sdělovacích prostředků 19. května 2006.....	31
7. Poselství k XLIII. Světovému dni modliteb za povolání 7. května 2006.....	35
8. Materiály ke Dni modliteb za posvěcení kněží (Slavnost Nejsvětějšího Srdce Ježíšova).....	40
9. Mše při svěcení olejů ve vatikánské bazilice. Homilie papeže Benedikta XVI. Zelený čtvrtek 2006, 13. dubna 2006	42
II. Dokumenty Státního sekretariátu Vatikánu, kongregací a papežských rad	
1. List kardinála A. Sodana o milosrdenství	49
2. List o požehnáních a vyznamenáních	51
3. Informace o uznaných rytířských řádech	54
4. Nové procedury v obřadech beatifikace	55
5. Prohlášení Kongregace pro nauku víry o „tajné církvi“	63
6. Dopis kardinála I. M. Daouda k velkopáteční sbírce na Svatou Zemi; informace o kustodii; využití prostředků	67
7. Poděkování Státního sekretariátu za sbírku haléř sv. Petra v roce 2005	74
8. Dopis kardinála J. Heranze o odpadu od víry (apostaze).....	75

III. Dokumenty a sdělení ČBK

1. Dokument Rady Iustitia et Pax k domácímu násilí ze dne 6. dubna 2006	81
2. Dokument Rady Iustitia et Pax o zaměstnanosti	85
3. Vyjádření k časopisu Te Deum.....	88
4. List českých a moravských biskupů k volbám (2006).....	90
5. Vyjádření ČBK k přijetí zákona o registrovaném partnerství (2006)	92

ÚVOD

Stálá rada České biskupské konference na svém 80. zasedání dne 10. ledna 2006 schválila vydávání informačního věstníku – ACTA ČESKE BISKUPSKÉ KONFERENCE. V tomto věstníku chce Česká biskupská konference souhrnně představit aktuální texty papežských poselství, dokumenty vatikánských kongregací a papežských rad a také dokumenty a usnesení partikulárního práva, které vydává Česká biskupská konference pro české a moravské diecéze. Publikace bude vycházet podle potřeby (cca 2–3 x ročně). Cílem tohoto rozhodnutí je soustředit do jednoho svazku všechny aktuální dokumenty, které se týkají obecné i místní církve. Tato praxe je běžná u biskupských konferencí okolních zemí. Jako dosud budou nové dokumenty nejprve elektronicky (nebo jinou písemnou formou) rozeslány všem, kterých se týkají, a pak po určitém období souhrnně vydány tiskem.

Jsmo přesvědčeni, že tato forma na jedné straně urychlí komunikaci a na druhé straně zvýší konečnou kvalitu zpracování a překladů textů.

✠ Mons. Ladislav Hučko
generální sekretář ČBK

I.
PAPEŽSKÉ
DOKUMENTY

**1. POSELSTVÍ PAPEŽE BENEDIKTA XVI.
K OSLAVĚ SVĚTOVÉHO DNE MÍRU
1. LEDNA 2006**

V pravdě je pokoj

1. S tradičním *Poselstvím k Světovému dni míru* na začátku nového roku bych chtěl všem mužům a ženám světa, obzvláště těm, kteří trpí kvůli násilí a ozbrojenými konflikty, předat přání všeho dobrého. Je to přání plné naděje na klidnější svět, v němž roste počet těch, jež usilují – jako jednotlivci nebo společně – o to jít cestou spravedlnosti a míru.

2. Chtěl bych zároveň vzdát upřímné díky svým předchůdcům, velkým papežům a osvíceným mírotvárcům Pavlu VI. a Janu Pavlu II. Proniknutí duchem blahoslavenství, dokázali v nespočetných dějinných událostech, utvářejících jejich pontifikáty, rozpoznat prozřetelný zásah Boha, který nikdy nezapomíná na osudy lidí. Jako neúnavní poslové evangelia vždy vyzývali všechny lidi, aby při podporování pokojného soužití ve všech částech světa vycházeli od Boha. Na tuto nauku navazuje mé první poselství ke světovému dni míru: tímto poselstvím bych znovu chtěl potvrdit pevnou vůli Apoštolského stolce nadále sloužit věci míru. Samotné jméno Benedikt, které jsem přijal v den své volby na Petrův stolec, odkazuje na mé trvalé úsilí o mír. Rád bych totiž odkázal jak na svatého patrona Evropy, duchovního původce mírotvorné společnosti na celém kontinentu, tak na papeže Benedikta XV., jenž odsoudil první světovou válku jako „zbytečné krveprolití“¹ a zasadil se o to, aby byly všemi uznány vyšší důvody pro mír.

¹ BENEDIKT XV., *Appello ai Capi dei popoli belligeranti* [Výzva k představitelům národů vedoucích válku] (1. srpna 1917), in: *Acta Apostolicae Sedis*, 9 (1917) 423.

3. Letošní téma úvah – „*V pravdě je pokoj*“ – vyjadřuje přesvědčení, že člověk, ať už se nechává osvěcovat jasem pravdy kdekoli a kdykoli, ubírá se cestou míru zcela přirozeně. Pastorální konstituce *Gaudium et spes* II. vatikánského koncilu, který skončil před 40 lety, potvrzuje, že se člověku nepodaří „vybudování lidštějšího světa pro všechny lidi všude na zemi –, neobráti-li se všichni s obnoveným duchem k pravému míru“.² Ale co se má na mysli pojmem „pravý mír“? Abychom mohli tuto otázku přiměřeně zodpovědět, musíme si uvědomit, že mír nelze redukovat na pouhou nepřítomnost ozbrojených konfliktů, nýbrž že musí být chápán jako plod „řádu, který jeho božský Zakladatel vložil do lidské společnosti“, řádu, „který mají uskutečňovat lidé žízňící po stále dokonalejší spravedlnosti“.³ Jako výsledek tohoto řádu, navrženého a chtěného Boží láskou, má mír svou vnitřní a nepřekonatelnou pravdu a odpovídá „touze a naději, které v nás nezničitelně žijí“.⁴

4. Takto charakterizovaný mír se ukazuje jako nebeský a dar a božská milost, jež na všech úrovních vyžaduje praktické převzetí nejvyšší odpovědnosti, totiž uzpůsobit lidské dějiny božskému řádu v pravdě, spravedlnosti, svobodě a lásce. Jestliže se člověk už nedrží transcendentního řádu věcí a už neuznává „gramatiku“ dialogu, do lidského srdce vepsaný všeobecný mravní zákon,⁵ jestliže je úplný rozvoj osoby a ochrany jejích základních práv omezován a je mu bráněno, jestliže jsou národy nuceny snášet nesnesitelnou nespravedlnost a nerovnost, jak pak můžeme doufat v uskutečnění onoho dobra, které se nazývá mír? Tím se totiž ztrácejí podstatné prvky, které dávají podobu pravdě tohoto dobra. Sv. Augustin charakterizoval mír jako „*tranquillitas ordinis*“,⁶ jako klid řádu, tedy tu situaci, jež v posledku umožňuje plně respektovat a uskutečňovat pravdu člověka.

² II. Vatikánský koncil, Pastorální konstituce *Gaudium et spes* (GS), č. 77, in: *Dokumenty II. vatikánského koncilu*, Praha : Zvon, 1995.

³ *Tamtéž*, 78.

⁴ JAN PAVEL II., *Poselství k Světovému dni míru 2004* (2003), č. 9, Praha : Česká biskupská konference (ČBK), 2003.

⁵ Stov. JAN PAVEL II., *Discorso alla 50^a Assemblea Generale delle Nazioni Unite [Proslov na 50. všeobecném shromáždění Spojených národů]*, New York (5. října 1995), 3, in: *Insegnamenti*, 18/2 (1995).

⁶ *De civitate Dei*, 19, 13.

5. Kdo a co tedy může zabránit v uskutečňování míru? V této souvislosti zdůrazňuje Písmo svaté v první knize, v *Genesis*, lež vyřčenou na úsvitu dějin tvorem s rozeklaným jazykem, jenž je označován evangelistou Janem jako „otec lži“ (Jan 8,44). Lež je také jedním z hříchů, který bible zmiňuje v poslední kapitole své poslední knihy, *Zjevení*, aby oznámila vyloučení lhářů z nebeského Jeruzaléma: „Venku (zůstane)... každý, kdo má zálibu v páchání lži.“ (Zj 22,15) Se lží je spojeno drama hříchu s jeho perverzními důsledky, jež měly a mají za následek zhoubné vlivy v životě jednotlivce i celých národů. Stačí pomyslet na to, co se stalo v minulém století, kdy bludné ideologické a politické systémy plánovitě překrucovaly pravdu, a tak vedly k vykořisťování a útlaču nezměrného množství lidí, dokonce vyhladily celé rodiny a společnosti. Jak bychom po těchto zkušenostech nemohli být vážně znepokojeni tváří v tvář lžím dnešní doby, které vytvářejí prostor pro hrozivé obrazy smrti v nemálo oblastech světa? Skutečné hledání míru musí vycházet z vědomí, že problém pravdy a lži se týká každého muže a ženy a stává se rozhodujícím pro pokojnou budoucnost naší Země.

6. Mír je nepotlačitelná touha v srdci každého člověka, bez ohledu na všechny kulturní svéráz. Právě proto se musí každý cítit zavázán ke službě pro tak drahocenné dobro a zasazovat se o to, aby žádná forma plíživé nepravdy neotrávila vztahy. Všichni lidé patří do jedné a téže rodiny. Přehnané uctívání vzájemných rozdílů je v protikladu k této základní pravdě. Je potřeba znovu nabytí vědomí toho, že jsme sjednoceni v jednom a témž osudu, v posledku transcendentním, abychom mohli co nejlépe uplatnit vlastní historické a kulturní rozdíly, ne tím, že se budeme vymezovat vůči příslušníkům jiných kultur, nýbrž abychom s nimi byli v souladu. To jsou prosté pravdy, které umožňují mír, budou snadno srozumitelné, pokud budeme naslouchat vlastnímu srdci s čistými úmysly. Pak se objeví mír v nové podobě: ne jako pouhá nepřítomnost války, ale jako soužití jednotlivých lidí ve společnosti řízené spravedlností, v níž se uskutečňuje pokud možno co nejvíce dobro každého jednotlivce. Pravda míru vybízí všechny k tomu, aby usilovali o plodné a upřímné vztahy, a povzbuzuje k hledání způsobů odpouštění a smíření, jakož i být čestný

v jednání a v jednou daném slovu. Zvláště Kristův učedník, který se cítí ohrožen zlem a vnímá, že potřebuje osvobozující zásah božského Mistra, se s důvěrou na něj obrací s vědomím, že „nezhřešil a nikdo od něho neslyšel nic neupřímného“ (1 Petr 2,22; srov. Iz 53,9). Ježíš se totiž označil za pravdu osobně a ve svých slovech, jež směřoval na ty, kteří hledí na apokalypsu, vyjádřil hlubokou averzi vůči každému, „kdo má zálibu v páchání lži“ (Zj 22,15). Je to on, kdo odkrývá plnou pravdu člověka a dějin. Silou jeho milosti je možné stát v pravdě a z pravdy žít, neboť jen on je dokonale pravdivý a věrný. Ježíš je pravda, která nám dává mír.

7. Pravda míru musí však platit a uplatnit svou léčebnou zář, i když se člověk nachází v tragické situaci války. Koncilní otcové II. vatikánského koncilu zdůrazňují v pastorální konstituci *Gaudium et spes*, že „když už naneštěstí válka vypukne, neznamená to, že je válčícím stranám dovoleno všechno“.⁷ Mezinárodní společenství formulovalo všeobecně platná lidská práva, aby se pokud možno nejvíc omezily zhoubné následky války, především pro civilní obyvatelstvo. Při mnoha příležitostech a mnoha způsoby vyjadřoval Apoštolský stolec – vycházející z přesvědčení, že také ve válce existuje pravda míru – podporu těmto lidským právům a vyzýval k jejich dodržování a rychlému uskutečňování. Mezinárodní lidská práva můžeme chápat jako nejšťastnější a nejučinnější způsob vyjádření oněch požadavků, které vyplývají z pravdy míru. Právě proto se jeví dodržování těchto práv nutné jako povinnost pro všechny národy. Jejich hodnoty si musíme vážít a zaručit jejich správnou aplikaci, tím že budou aktualizována přesnými předpisy, jež jsou s to vzdorovat měnícím se povahám moderních ozbrojených konfliktů, jakož i používání stále novějších a sofistikovanějších zbraňových systémů.

8. S vděčností myslím na mezinárodní organizace a na všechny, kdo se neúnavně zasazují o prosazování mezinárodních lidských práv. Jak bych mohl na tomto místě zapomenout na mnoho vojáků, kteří jsou nasazováni v nebezpečných operacích pro urovnání konfliktů a pro znovunastolení podmínek nutných pro uskutečnění míru?

⁷ GS, č. 79.

Také jim bych chtěl připomenout slova II. vatikánského koncilu: „Ti, kteří slouží vlasti ve vojsku, ať se považují za služebníky bezpečnosti a svobody národů. Když tento úkol správně plní, opravdu přispívají k upevnění míru.“⁸ Na této náročné frontě působí vojenské ordinariáty katolické církve. Stejně jako vojenským ordinářům, tak i vojenským kaplanům adresují své povzbuzení, aby v každé situaci a v každém prostředí zůstali věrnými hlasateli pravdy míru.

9. Až do dnešního dne je pravda míru stále dramaticky ohrožena a popírána terorismem, který je svými hrozbami a kriminálním jednáním schopen udržovat svět ve strachu a nejistotě. Můj předchůdce Pavel VI. a Jan Pavel II. mnohokrát vystoupili, aby veřejně poukázali na hroživou odpovědnost teroristů a odsoudili nerozvážnost jejich smrtících plánů. Takové plány jsou totiž inspirovány tragickým a otřesným nihilismem, který Jan Pavel II. popisuje následujícími slovy: „Kdo zabije teroristickým útokem, pohrdá lidstvem, chová postoj zoufalství vůči životu a budoucnosti: v takové perspektivě lze nenávidět a ničit všechno.“⁹ Nejen nihilismus, ale i náboženský fanatismus, který je dnes často označován jako fundamentalismus, může inspirovat a živit teroristické záměry a činy. Jan Pavel II. totiž už od počátku zmiňoval výbušné nebezpečí, jež znamená fanatický fundamentalismus, tvrdě ho pranýřoval a varoval před troufalostí násilně druhým vnucovat vlastní přesvědčení ohledně pravdy, místo aby se jim předkládala jako svobodná nabídka. Napsal: „Dělat si nárok na násilné vnucování toho, co je považováno za pravdu, znamená porušovat lidskou důstojnost, a v důsledku toho urážet Boha, jehož obrazem je každý člověk“.¹⁰

10. Přesněji řečeno, nihilismus a fundamentalismus jsou ve špatném vztahu k pravdě: Nihilisté popírají existenci jakékoli pravdy, fundamentalisté vznášejí nárok ji moci vynucovat násilím. Ačkoli mají oba různý původ a jsou jevy usídlenými v rozdílných kulturních souvis-

⁸ *Tamtéž*.

⁹ JAN PAVEL II., *Poselství k oslavě Světového dne míru 2002* (2001), č. 6, Praha : ČBK, 2001.

¹⁰ *Tamtéž*.

lostech, jsou nihilismus a fundamentalismus zajedno v nebezpečném pohrdání člověkem a jeho životem a – v konečném důsledku – i samotným Bohem. V základu tohoto společného tragického výsledku je totiž koneckonců překroucení plné Boží pravdy: Nihilismus popírá jeho existenci a jeho starostlivou přítomnost v dějinách; fanatický fundamentalismus pokrývá jeho láskyplnou a milostiplnou tvář a místo ní klade božstva, vytvořená podle vlastních představ. Můžeme si přát, aby se při analýze příčin současného fenoménu terorismu kromě důvodů politických a společenských vzaly v potaz i kulturní, náboženské a ideologické motivy.

11. Vzhledem k nebezpečím, jež lidstvo v naší době zažívá, je úkolem všech katolíků ve všech částech světa hojně hlásat „evangelium míru“ a podávat větší svědectví, jakož i jasně ukázat, že uznání plné Boží pravdy je neoddiskutovatelnou základní podmínkou pro posílení míru. Bůh je láska, která zachraňuje, je láskyplný Otec, který by rád viděl, že se jeho děti navzájem poznávají jako sourozenci, které zodpovědně usilují o to dát různá nadání k dispozici pro obecné dobro lidské rodiny. Bůh je nevyčerpatelný zdroj naděje, propůjčující smysl jak osobnímu, tak kolektivnímu životu. Bůh, jen Bůh, činí účinným každé dílo dobra a pokoje. Dějiny bohatě prokázaly, že boj proti Bohu za účelem vymýtit ho ze srdcí lidí vede zstrašené a zubožené lidstvo k rozhodnutím, jež nemají budoucnost. To musí povzbudit věřící v Krista, aby se stali přesvědčenými svědky Boha, jenž je nerozlučně pravda a láska, tím že se v rozsáhlé spolupráci na ekumenické úrovni a ve styku s ostatními náboženstvími, jakož se všemi lidmi dobré vůle postaví do služby míru.

12. Pozorujeme-li současnou situaci ve světě, můžeme s radostí zjišťovat některé velmi slibné známky na cestě budování míru. Mám například na mysli znatelný ústup ozbrojených konfliktů. Jistě, jde při tom o stále ještě velmi nesmělé kroky na cestě k míru, ale přesto jsou už s to ukázat radostnější budoucnost, především pro sužovaný národ Palestiny, Ježíšovy země, a pro obyvatele některých oblastí Afriky a Asie, kteří po léta čekají na pozitivní završení nastoupené cesty klidu a usmíření. Jsou to utěšující známky, jež budou muset být po-

tvrzeny a upevněny jednotným a neúnavným jednáním, především ze strany mezinárodních společenství a jejich orgánů, jejichž úlohou je vyhýbat se hrozícím konfliktům a existující konflikty řešit mírovými prostředky.

13. To vše nesmí ovšem svádět k naivnímu optimismu. Nesmíme totiž zapomenout, že krvavé bratrské války a ničivé válečné konflikty, jež v dalekých koutech naší planety rozsévají slzy a smrt, bohužel stále trvají. Jsou situace, v nichž konflikt, doutnající stejně jako oheň pod popelem, se znovu může rozhořet a způsobit zkázu nepředstavitelného rozsahu. Autority, které namísto toho, aby dělaly vše, co jim jejich moc dovoluje, než aby účinně přispívaly k míru, podněcují v občanech pocity nepřátelství k druhým národům, a tím na sebe berou nanejvýš těžkou zodpovědnost: V obzvláště ohrožených oblastech dávají v šanc citlivou, obtížnými jednáními dosaženou rovnováhu, a tak přispívají k tomu, že budoucnost lidstva je stále nebezpečnější a nepřehlednější. A co pak říct o vládě spoléhající se na jaderné zbraně, aby zajistila bezpečnost své země? Společně s nespočetnými lidmi dobré vůle se můžeme domnívat, že tato perspektiva je nejen neblahá, ale zcela lživá. V atomové válce by totiž nebylo vítězů, ale jen obětí. Pravda míru vyžaduje, aby všichni – jak vlády, jež deklarovaně nebo tajně vlastní atomové zbraně, tak i ty, které si je chtějí opatřit – s jasným a pevným rozhodnutím společně zvolili opačný směr a směřovali k postupnému a společně dohodnutému jadernému odzbrojení. Tímto způsobem uspořené peněžní prostředky mohou být pak investovány do rozvojových projektů ve prospěch všech obyvatel, na prvním místě těch nejchudších.

14. V této souvislosti není jiná možnost než s hořkostí sledovat údaje o znepokojivém růstu výdajů na zbrojení a stále rostoucího obchodu se zbraněmi, zatímco mezinárodními společenstvími spuštěný politický a právní proces podpory postupného odzbrojování stagnuje v bahně téměř všeobecné lhostejnosti. Jak pak má být možná budoucnost v míru, když se pokračuje v investicích do výroby zbraní a do výzkumu pro vývoj nových zbraní? Přáním, vycházejícím z hloubi srdce je, aby mezinárodní společenství znovu našla odva-

hu a moudrost k tomu, aby rozhodně a jednotně prosazovala odzbrojení, a tak dala konkrétní podobu právu na mír, jež přísluší každému člověku a národu. Když se různé orgány mezinárodních společenství zasadí o záchranu dobra míru, mohou znovu získat onu autoritu, bez níž je nemožné účinně a důvěryhodně prosadit vlastní iniciativy.

15. První, kdo z přesvědčeného rozhodnutí pro odzbrojení budou mít prospěch, jsou chudé země, jež po mnoha slibech právem požadují konkrétní uskutečnění svého práva na rozvoj. Takové právo bylo znovu slavnostně potvrzeno na posledním generálním shromáždění Organizace spojených národů, která letos oslavila 60 let od svého založení. Katolická církev potvrzuje svou důvěru v tuto mezinárodní organizaci a zároveň jí přeje institucionální a operativní obnovu, která jí umožní odpovědět na změněné požadavky dnešní doby, charakterizované obsáhlým jevem globalizace. Organizace spojených národů se musí stát v rámci prosazování hodnot spravedlnosti, solidarity a míru stále účinnějším nástrojem. Církev sama nebude váhat, ve věrnosti k úkolu přijatému od svého zakladatele, aby všude hlásala „evangelium pokoje“. Protože je proniknuta pevným přesvědčením poskytovat nezbytnou službu těm, kteří se věnují prosazování míru, připomíná všem, že mír, aby byl opravdový a trvalý, musí být vystaven na skále Boží pravdy a pravdy člověka. Pouze tato pravda může učinit srdce citlivá pro spravedlnost, otevřít je lásce a solidaritě a všechny povzbudit k práci pro skutečně svobodné a solidární lidstvo. Ano, jen na pravdě Boží a člověka spočívají základy opravdového míru.

16. Na závěr tohoto poselství bych se chtěl obrátit zvláště na ty, jež věří v Krista, a znovu je vyzvat, aby se stali pozornými a pohotovými učedníky Pána. Tím, že nasloucháme evangeliu, milí bratři a sestry, učíme se zakládat mír na pravdě každodenního života, který směřuje k příkazu lásky. Je nutné, aby se každé společenství intenzivně a dalekosáhle zasazovalo výchovou a svědectvím o to, aby v každém člověku rostlo vědomí naléhavosti stále hlouběji odkrývat pravdu míru. Zároveň prosím o zintenzivnění modliteb, neboť mír je především dar Boží, jenž musí být neustále vyprošován. Díky Boží pomoci se

hlásání pravdy míru a svědectví o ní stane s jistotou přesvědčivější a jasnější. Obrátme naše pohledy s důvěrou a s dětskou odevzdaností na Marii, matku Knížete pokoje. Na začátku tohoto nového roku ji prosíme, aby pomohla celému Božímu lidu být v každé situaci dělníky míru tím, že se nechá osvětit pravdou, která osvobozuje (srov. Jan 8,32). Kéž lidstvo na její přímluvu roste v oceňování tohoto základního dobra a zasazuje se o upevňování jeho přítomnosti ve světě, aby následujícím generacím byla předána budoucnost klidnější a bezpečnější.

Vatikán, 8. prosince 2005.

Benedictus PP XVI

2. POSELSTVÍ PAPEŽE BENEDIKTA XVI. K XCII. SVĚTOVÉMU DNI MIGRANTŮ A UPRCHLÍKŮ 15. LEDNA 2006

Migrace: znamení doby

Drazí bratři a sestry!

Je tomu čtyřicet let od chvíle, kdy byl završen II. vatikánský koncil, jehož bohaté učení prostupuje mnohá pole života církve. Zvláště pastorální konstituce *Gaudium et spes* provedla pozornou analýzu komplexnosti současného světa, když hledala vhodné cesty, aby lidem dneška přinesla evangelijní poselství. Za tímto účelem otcové koncilu přijali výzvu blahoslaveného Jana XXIII. a zavázali se zkoumat znamení doby a vysvětlovat je ve světle evangelia, aby přinesli novým generacím možnost odpovědět vhodným způsobem na věčné otázky po smyslu přítomného a budoucího života a na správné uspořádání sociálních vztahů.¹ Mezi rozpoznatelná znamení doby v současnosti jistě patří migrace, fenomén, který nabyl během nedávno skončeného století velkých rozměrů. Migrace se na světové úrovni stala důležitou vlastností trhu práce a mimo jiné důsledkem silného tlaku globalizace. Na toto „znamení doby“ mají samozřejmě vliv různé faktory. Zahrnuje migraci jak vnitřní, tak i mezinárodní, násilnou i dobrovolnou, zákonnou i nezákonnou, někdy také podřízenou krutému obchodu s lidskými bytostmi. Nemůže být opomenuta kategorie zahraničních studentů, jejichž počet ve světě každým rokem vzrůstá.

¹ Srov. II. Vatikánský koncil, Pastorální konstituce *Gaudium et spes*, č. 4, in: *Dokumenty II. vatikánského koncilu*, Praha : Zvon, 1995.

S ohledem na ty, kteří emigrují z ekonomických důvodů, si zaslouží naší pozornosti nová skutečnost, jíž je „feminizace“ tohoto fenoménu, neboli rostoucího podílu žen v něm. Ve skutečnosti to byli dříve především muži, kdo emigroval, i když ani ženy nikdy nechyběly. Vydávaly se na cestu především proto, aby doprovázely své manžely či otce anebo aby se k nim připojily až tam, kde se oni právě nacházeli. Dnes, i když se nadále vyskytují početné případy tohoto druhu, se ženská emigrace stává čím dál více autonomní, protože ženy samy překračují hranice vlasti a hledají zaměstnání v jiné zemi. Často se také migrující žena stává hlavním zdrojem příjmu její rodiny. Přítomnost žen je zaznamenávána převážně v sektorech, které nabízejí nízké mzdy. Jestliže jsou tedy pracovní migranti zvláště zranitelní, jsou ženy mezi nimi ještě zranitelnější. Nejčastějším pracovním prostředím žen bývá kromě domácí práce asistence u starších lidí, péče o nemocné osoby a práce v sektoru pohostinství. V těchto oblastech jsou křesťané povoláni k tomu, aby se zasadili o zajištění správného jednání vůči migrující ženě s ohledem na její ženství a s uznáním jejích stejných práv.

V tomto kontextu je vhodné zmínit obchod s lidskými bytostmi, především se ženami, kterému se daří tam, kde nejsou dostatečné příležitosti pro zlepšení jejich životních podmínek nebo jednoduše pro přežití. Pro obchodníka je pak jednoduché nabídnout své „služby“ obětem, které často ani zdaleka netuší, co je později čeká. V takových případech to jsou ženy a dívky, které jsou určeny k tomu, aby byly vykořisťovány prací, téměř jako otrokyně, a nezřídka také v sexuálním průmyslu. Jelikož zde nemůžeme podrobně propracovat analýzu důsledků takové migrace, opakuji odsouzení již vyjádřené Janem Pavlem II. proti „rozšířené hédonistické a obchodní kultuře, která podporuje systematické vykořisťování sexuality“.² Zde je celý program záchrany a osvobození, kterého se křesťané nemohou vzdát.

S ohledem na další kategorii migrantů, tj. žadatelů o azyl a uprchlíků, bych chtěl poukázat na to, že z jejich vstupu do jiné země se obvykle činí problém; nikdo se však již netáže, proč opustili svou rodnou zemi. Církev se dívá na tento svět utrpení a násilí očima Ježí-

² JAN PAVEL II., *Lettera alle Donne [list ženám]*, z 29. června 1995, č. 5.

še, který byl pohnut lítostí, když viděl zbloudilé zástupy, jež byly jako ovce bez pastýře (srov. Mt 9,36). Naděje, povzbuzení, láska a rovněž „fantazie lásky“³ musí být podnětem k novému lidskému a křesťanskému úsilí, které povede k pomoci těmto bratřím a sestrám v jejich utrpení. Jejich domovské církve jistě neopomenou projevit svou péči a pošlou asistenty stejného jazyka a kultury, kteří budou v dialogu lásky s místními církvemi, jež přijímají migranty.

Ve světle dnešních „znamení doby“ také zasluhuje zvláštní pozornost fenomén zahraničních studentů. Jejich počet díky „výměnám“ mezi různými univerzitami, zvláště v Evropě, trvale roste, s čímž souvisí následné problémy, a to nejen pastorační, které církev nemůže zanedbat. To se týká zejména studentů pocházejících z rozvojových zemí, pro které může univerzitní zkušenost znamenat výjimečnou příležitost pro duchovní obohacení.

Vyprošuji Boží pomoc těm, kdo, vedeni touhou podílet se na podpoře budoucí spravedlnosti a pokoje ve světě, vydávají svou energii na poli pastorační a služby migrujícím lidem, a všem udělují na znak svého soucítění zvláštní apoštolské požehnání.

Vatikán, 18. října 2005.

Benedictus PP XVI

³ JAN PAVEL II., Apoštolský list na závěr jubilejního roku 2000 *Novo millennio ineunte*, č. 50, Praha : ČBK, 2001.

3. POSELSTVÍ PAPEŽE BENEDIKTA XVI. K XIV. SVĚTOVÉMU DNI NEMOCNÝCH ADELAIDE, AUSTRÁLIE, 11. ÚNORA 2006

Draží bratři a sestry,

11. února 2006, v den liturgické památky blahoslavené Panny Marie Lurdské, se uskuteční 14. světový den nemocných. V minulém roce tento světový den proběhl v mariánském svatostánku v Mvolyé v Yaoundé (Kamerun) a při této příležitosti věřící a jejich pastýři znovu potvrdili ve jménu celého afrického světa úsilí své pastorační úsilí ve prospěch nemocných. Nadcházející světový den se uskuteční v australském Adelaide a vše vyvrcholí slavením eucharistie v katedrále zasvěcené sv. Františku Xaverskému, neúnavnému misionáři východních národů. Při této příležitosti se církev chce se zvláštní starostlivostí sklonit k trpícím, a tím obrátit pozornost veřejného mínění k problémům spojeným s mentálními poruchami, které v současné době postihují pětinu lidstva a vytvářejí skutečný společenský a zdravotní výjimečný stav. Pamětliv pozornosti, kterou můj ctihodný předchůdce Jan Pavel II. věnoval této každoroční události, chci také já, milí bratři a sestry, být duchovně přítomen na Světovém dni nemocných, abych se spolu s účastníky zastavil a přemýšlel o situaci duševně nemocných ve světě a povzbudil úsilí církevních společenství, aby jim vydávalo svědectví o něžném milosrdenství Páně.

V mnoha zemích ještě neexistují v této oblasti žádné zákony, v jiných zemích zase chybí jasná politika týkající se duševního zdraví. Dále je potřeba poznamenat, že kromě znepokojujícího počtu mrtvých zanechalo protahování ozbrojených konfliktů v různých částech světa, sled hrozných přírodních katastrof, rozšíření terorismu ve značném počtu těch, kteří přežili, psychická traumata, někdy těžko napravitelná. V zemích s vysoce rozvinutou ekonomikou odbor-

níci shledávají, že v zárodku nových forem duševních neduhů lze nalézt i negativní vliv krize morálních hodnot. To zvyšuje pocit osamělosti a podkopává či dokonce boří tradiční formy společenské soudržnosti, počínaje institucí rodiny, a vede k tomu, že nemocní, zvláště s duševní poruchou, jsou odstrkováni a často považováni za břímě pro rodinu a společnost. Chtěl bych zde poděkovat těm, kteří různými způsoby a na různých úrovních usilují o to, aby neupadal duch solidarity, ale aby se vytrvalo v péči o tyto naše bratry a sestry a nalézala se inspirace v ideálech a principech lidských i evangelijních.

Povzbuzuji proto snahy každého, kdo se zasazuje o přístup každého mentálně postiženého k potřebné léčbě. Bohužel, v mnoha částech světa služby pro tyto nemocné chybí, nebo jsou zcela nedostatečné, a nebo ve stavu úpadku. Společnost ne vždy přijímá duševně postižené s jejich omezeními, a proto se objevují rovněž problémy se zajištěním potřebných lidských a finančních zdrojů. Je třeba uvést do souladu přiměřenou léčbu a novou citlivost k této poruše, aby byla dána možnost pracovníkům v této oblasti účinněji pomáhat nemocným a jejich rodinám, které by samy nebyly schopny se odpovídajícím způsobem postarat o své příbuzné v nesnázích. Nadcházející Světový den nemocných je vhodnou příležitostí vyjádřit solidaritu rodinám, jež pečují o duševně nemocné osoby.

Rád bych se nyní obrátil na vás, milí bratři a sestry, kteří jste zkoušeni nemocemi, a vyzval vás, abyste společně s Kristem nabídli váš stav utrpení Otci, s ujištěním, že každá zkouška přijatá s odevzdaností je záslužná a přivolává Boží slitování na celé lidstvo. Oceňuji všechny ty, kteří o vás pečují v asistenčních zařízeních, v denních střediscích, v diagnostických a pečovatelských centrech, a vybízím je, aby se všemožně snažili o to, aby nikdy nechyběla lékařská, sociální a pastorační péče těm, kdo ji potřebují, péče, jež respektuje důstojnost každé lidské bytosti. Církev, obzvláště prostřednictvím činnosti kaplanů, vám bude stále nabízet svou pomoc, dobře si vědoma toho, že je povolána projevovat Kristovu lásku a podporu těm, kteří trpí, i vůči těm, kteří o ně pečují. Pastoračním pracovníkům, sdružením a neziskovým organizacím doporučuji konkrétními formami a iniciativami podporovat rodiny, které mají na starost du-

ševně nemocné, vůči nimž, doufám, se bude rozrůstat a šířit kultura přijetí a spoluúčasti, rovněž díky vhodným zákonům a léčebným plánům, předpokládajícím dostatečné zdroje pro konkrétní využití. Formace a nové školení personálu působícího v tak citlivé oblasti společnosti jsou potřebné jako nikdy předtím. Každý křesťan je podle vlastního svěřeného úkolu a vlastní zodpovědnosti povolán přispívat k tomu, aby byla uznávána, respektována a prosazována důstojnost těchto našich bratří a sester.

Duc in altum! Toto pozvání Krista Petrovi a apoštolům adresuji církevním společenstvím rozptýleným ve světě, a zvláště těm lidem, kteří slouží nemocným, aby s pomocí Panny Marie, *Salus infirmorum*, svědčili o dobrotě a otcovské starostlivosti Boha. Svatá Panno, posiluj ty, kteří jsou postiženi nemocí, a podporuj ty, kteří jako dobrý Samaritán tiší jejich tělesné a duševní rány. Vzpomínám na vás všechny ve svých modlitbách a zároveň rád všem udílím své požehnání.

Vatikán, 8. prosince 2005.

Benedictus PP XVI

4. POSELSTVÍ PAPEŽE BENEDIKTA XVI. K POSTNÍ DOBĚ 2006

Drazí bratři a sestry,

postní doba je čas vyhrazený pro vnitřní pouť k tomu, jenž je pramenem milosrdenství. Je to pouť, v níž nás on sám doprovází přes poušť naší chudoby a podporuje nás na naší cestě k velikonoční radosti. I v žalmistově „roklí šeré smrti“ (Ž 23,4) nás Bůh ochraňuje a podporuje, i když nám pokušitel podsouvá zoufalství nebo nás pobízí, abychom vložili planou naději do díla svých rukou. Ano, také dnes Pán naslouchá volání zástupů prahnoucích po radosti, míru a lásce. Zástupy se, tak jako v každé době, cítí opuštěné. Bůh však nedopustí, aby temnota hrůzy převládala, a to ani v zoufalství bíd, samoty, násilí a hladu, jež postihují bez rozdílu starce, dospělé i děti. Jak totiž napsal můj milovaný předchůdce Jan Pavel II., existuje „mez uložená zlu božským Dobrem“ a touto mezí je milosrdenství. Právě v této souvislosti je postaven na začátek tohoto poselství výrok z evangelia, podle něhož Ježíš, „když viděl zástupy, bylo mu jich líto“ (Mt 9,36). Ve světle tohoto výroku bych se chtěl pozastavit a zamyslet nad velmi diskutovanou otázkou naší současnosti, kterou je rozvoj. I dnes Ježíšův soucitný „pohled“ nepřestává být zaměřen na lidi a národy. Pohlíží na ně s vědomím, že v Božím „plánu“ jsou povoláni ke spáse. Ježíš zná nástrahy, jež se stavějí do cesty Božím plánu, a je mu líto zástupů; rozhoduje se chránit je proti vlkům i za cenu svého života. S tímto pohledem Ježíš objímá jednotlivce i zástupy a všechny je odevzdává Otci tím, že sám sebe nabízí jako obět smíření.

Církev, osvícená touto velikonoční pravdou, ví, že pro podpoření plného rozvoje je nutné, aby náš „pohled“ na člověka byl měřen podle Kristova pohledu. Není opravdu nikterak možné od sebe oddělit odpověď na hmotné a společenské potřeby lidí od uspokojení hlubokých potřeb jejich srdcí. To je tím více třeba zdůraznit v nynější době velkých změn, kdy stále živěji a naléhavěji vnímáme svou od-

povědnost za chudé ve světě. Již můj ctihodný předchůdce papež Pavel VI. přesně rozpoznal spoušť způsobenou nedostatečným rozvojem jako násilí páchané na lidstvu. V tomto smyslu v encyklice *Populorum progressio* odsoudil životní podmínky těch, „kdo jsou sužováni tak velkým hmotným nedostatkem, že jim chybí existenční minimum, anebo se octli v mravní bídě, kterou si způsobili svým sobectvím,“ a dále „společenská zřízení, která pocházejí ze špatného užívání majetku nebo ze zneužívání moci, z vykořisťování dělníků nebo z nesprávných obchodních jednání.“ Jako opatření proti takovému zlu doporučoval Pavel VI. nejen „mít větší úctu k lidské důstojnosti druhého, zaměření se na ducha chudoby, spolupráci pro obecné blaho, vůli k míru,“ ale také „uznání nejvyšších hodnot a Boha, jenž je jejich zdroj a cíl.“ V této linii se papež nezdráhal navrhnout jako řešení především víru, dar Boží, který přijali lidé dobré vůle, a jednotu v Kristově lásce. Kristův „pohled“ na zástupy nás tedy nabádá, abychom potvrdili skutečný obsah onoho „dokonalého humanismu“, který podle Pavla VI. spočívá v rozvoji „celého člověka a celého lidstva“. Proto prvotní příspěvek, který církev nabízí k rozvoji člověka a národů, nespočívá v hmotných prostředcích nebo v technických řešeních, ale v hlásání Kristovy pravdy, která vychovává svědomí a učí opravdové důstojnosti osoby a práce tím, že podporuje utváření kultury, jež by skutečně odpovídala na všechny otázky člověka.

Tváří v tvář hrozným výzvám chudoby u velké části lidstva jsou lhostejnost a uzavírání se do vlastního egoismu v neúnosném protikladu ke Kristovu „pohledu“. Půst a almužna, které spolu s modlitbou církev předkládá zvláštním způsobem v postní době, jsou vhodnou příležitostí k tomu, abychom se tomuto „pohledu“ přizpůsobili. Příklady svatých a mnohé misionářské zkušenosti, které charakterizují dějiny církve, jsou drahocennými znameními způsobu, jak nejlépe podporovat rozvoj. Také dnes, v době vzájemné celosvětové provázanosti, lze říci, že žádný ekonomický, společenský či politický projekt nenahrazuje ono darování sebe sama druhému člověku, které je vyjádřením lásky. Kdo jedná podle této evangelijní logiky, žije víru jako přátelství s vtěleným Bohem a jako on na sebe bere hmotné a duchovní potřeby bližního. Dívá se na něj jako na nezměrné tajem-

ství, hodné nekonečné péče a pozornosti. Ví, že ten, kdo nedává Boha, dává příliš málo. Blahoslavená Tereza z Kalkaty říkala: „První chudoba národů spočívá v tom, že neznají Krista.“ Proto je potřeba, aby byl Bůh objeven v Kristově milosrdné tváři; bez této naděje nebude společnost vybudována na solidních základech.

Díky mužům a ženám, jež oddaně naslouchají Duchu Svatému, vzniklo v církvi mnoho charitativních děl lásky s cílem podporovat rozvoj: nemocnice, univerzity, školy odborného vzdělávání a malé firmy. Jsou to iniciativy, které už dávno před jinými projevy občanské společnosti podaly důkaz o upřímné péči o člověka ze strany osob, které jednaly z popudu evangelijního poselství. Tato charitativní díla ukazují cestu, jak i dnes vést svět ke globalizaci, jež by ve svém středu měla skutečné blaho člověka a vedla tak k opravdovému míru. S tímž soucitem, jaký měl Ježíš se zástupy, vnímá církev i dnes jako svůj úkol vyžadovat od těch, kteří mají v rukou politickou odpovědnost a ekonomickou a finanční moc, aby prosazovali rozvoj založený na úctě k důstojnosti každého člověka. Důležitým ověřením této snahy bude skutečná náboženská svoboda, nechápaná jen jako možnost hlásat a oslavovat Krista, ale i jako příspěvek k budování světa oživovaného láskou. Do této snahy patří také efektivní zhodnocení ústřední role autentických náboženských hodnot v životě člověka jakožto odpověď na jeho nejnítěrnější otázky a jako etická pobídka vzhledem k jeho osobní a společenské odpovědnosti. To jsou měřítka, na jejichž základě se křesťané budou muset naučit moudře hodnotit programy těch, kteří jim vládnou.

Nemůžeme ignorovat chyby napáchané v průběhu dějin mnohými, kteří se prohlašovali za Kristovy učedníky. Ti si nezřídka, tváří v tvář závažným problémům, mysleli, že nejprve je zapotřebí zdokonalit zemi a poté teprve myslet na nebe. Pokušení spočívalo v názoru, že před naléhavými potřebami je nejprve nutné změnit vnější struktury. To mělo pro některé za následek, že proměnili křesťanství v moralismus a nahradili víry skutky. Právem proto můj předchůdce blahé paměti Jan Pavel II. konstatoval: „Pokušení dneška spočívá v tom, zredukovat křesťanství na lidskou moudrost a udělat z něho současně nauku příjemného života. Ve značně sekularizovaném světě nastoupila ‚postupná sekularizace spásy‘, za kterou se bojuje jistě ve

prospěch člověka, ale člověka, který je sám rozpolcen a omezen na horizontální dimenzi. My naproti tomu víme, že Ježíš přišel, aby přinesl úplnou spásu.“

Právě k této úplné spáse nás chce přivést postní doba, se zřetelem na Kristovo vítězství nad každým zlem, které člověka utiskuje. Ve směřování k božskému Mistru, v obrácení se k němu, v zakoušení jeho milosrdenství prostřednictvím svátosti smíření odhalíme „pohled“ který nás hluboce zkoumá a může znovu přivést k životu zástupy i každého z nás. Tento „pohled“ navrácí důvěru těm, kdo se neuzavírají do skepticismu, a otevírá před nimi naději na věčnou blaženost. Také v dějinách, i když se zdálo, že nenávist vítězila, Pán nedopustil, aby se nedostávalo zářných svědectví jeho lásky. Svěřuji naše postní putování Panně Marii, která je „naděje zdroj živý,“ aby nás přivedla ke svému Synu. Jí svěřuji zvláště ty zástupy zkoušené chudobou, které i dnes volají o pomoc, podporu a pochopení.

V tomto smýšlení všem ze srdce uděluji zvláštní apoštolské požehnání.

Vatikán, 29. září 2005.

Benedictus PP XVI

**5. POSELSTVÍ PAPEŽE BENEDIKTA XVI.
KE XXI. SVĚTOVÉMU DNI MLÁDEŽE
9. DUBNA 2006**

**Svítilnou mým nohám je tvé slovo
a světlem mé stezce
(Žl 118[119],105)**

Milí mladí přátelé!

S radostí se na vás obracím v době, ve které se připravujete na XXI. světový den mládeže, a v mé duši ožívá vzpomínka na velmi bohaté zážitky ze srpna minulého roku v Německu. Letošní Světový den mládeže budeme slavít v mnoha místních církvích a stane se nám vhodnou příležitostí k tomu, abychom znovu oživilí plamen nadšení zapálený v Kolíně, který pak řada z vás donesla až domů ke svým rodinám, do svých farností, sdružení či hnutí. Rovněž to bude velmi příhodný okamžik, abyste na duchovní cestu nových generací za Kristem pozvali i své přátele.

Téma, které vám předkládám k úvahám, je verš ze žalmu 118 [119]: „*Svítilnou mým nohám je tvé slovo a světlem mé stezce.*“ (v. 105) Tato slova žalmu komentoval nám drahý Jan Pavel II. takto: „Žalmista s velikým zalíbením chválí zákon Boží, chápe se ho jak svítilny, aby svým krokům posvětil na své, často potemnělé životní pouť.“⁴ Bůh se zjevuje v dějinách, promlouvá k lidem a jeho slovo přitom stále zůstává tvůrčím. Hebrejský pojem „*dabar*“, obvykle překládaný jako „slovo“, ve skutečnosti označuje jak *slovo*, tak *čin*. Bůh hovoří o tom, co činí, a činí to, co říká. Ve Starém zákoně ohlašuje synům Izraele příchod Mesiáše a znovuzřízení „nové“ smlouvy; ve vtěleném Slovu pak své přísliby naplňuje. Katechismus katolické církve to objasňuje takto: „Kristus, Boží Syn, který se stal člověkem,

⁴ *Generální audience*, středa 14. listopadu 2001.

je jedinečným, dokonalým a definitivním Slovem Otce, který v něm říká všechno, a nebude už jiné slovo než toto.“⁵ Duch Svátý, který vedl vyvolený národ, inspiroval autory Písem svatých, takže nyní otevírá srdce věřících k poznání toho, co je v Písmech uloženo. Tentýž Duch je činně přítomný ve slavení eucharistie, kdy kněz – „*v osobě Krista*“ – pronáší slova proměňování, takže se chléb a víno stávají Tělem a Krví Kristovými, aby byly duchovním pokrmem věřícím. Abychom na své pozemské pouti směřovali do nebeské vlasti, potřebujeme se všichni živit slovem a chlebem věčného života, které nelze od sebe oddělovat!

Apoštolové přijali slovo spásy a svým nástupcům ho předali jako vzácný šperk, střežený v bezpečné schránce církve: bez církve této perle hrozí, že se ztratí nebo roztříští. Milí mladí přátelé, zamilujte si Boží slovo a milujte církev, která vám nejen zpřístupňuje tak vzácný poklad, ale současně vás vede k ocenění jeho bohatství. Milujte a následujte církev, která od svého Zakladatele přijala poslání, aby lidem ukazovala cestu k pravému štěstí. Není jednoduché poznat a najít opravdové štěstí ve světě, ve kterém žijeme, kde je člověk bohužel často zajatcem názorových proudů, podle kterých si může myslet, že je „svobodný“, ale bloudí a ztrácí se v omylech a iluzích scestných ideologií. Velmi naléhavou se stává potřeba osvobodit svobodu,⁶ osvětit temnoty, ve kterých lidstvo tápe. Ježíš sám ukazuje, jak je to možné: „Když vytrváte v mém slovu, budete opravdu mými učedníky. Poznáte pravdu, a pravda vás osvobodí.“ (Jan 8,31–32) Vtělené slovo, Slovo Pravdy, nás osvobozuje a řídí naši svobodu k dobrému. Milí mladí přátelé, často rozjímejte nad Božím slovem a nechte Duha Svatého, ať je vám on sám učitelem. Pak zjistíte, že Boží myšlení opravdu není myšlení lidské; octnete se v kontemplaci (nazírání) pravého Boha a budete pak čist události dějin jeho očima; v plnosti budete okoušet radost, která se rodí z pravdy. Na své životní cestě, která není ani jednoduchá, ani bez nástrah, určitě narazíte na obtíže a utrpení a někdy budete i v pokušení vykřiknout společně se žalmis-

⁵ *Katechismus katolické církve* (KKC), č. 65, Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 2002.

⁶ Srov. JAN PAVEL II., Encyklika o základech morálního učení církve *Veritatis splendor*, č. 86, Praha : Zvon, 1994.

tou: „Jsem velmi soužen.“ (Žl 118 [119],107). Nezapomínejte pak společně s ním dodat: „Hospodine, dej mi život podle svého slova (...) Můj život je stále v nebezpečí, ale nezapomínám na tvůj zákon.“ (Tamtéž, vv. 107.109) Láskyplná přítomnost Boží v jeho slově je svítilnou, která zahání temnoty strachu a osvěcuje cestu i v těch nejtěžších okamžicích.

Autor listu Židům píše: „Boží slovo je (plně) života a síly, ostřejší než každý dvojsečný meč: proniká až k rozdělení duše a ducha, kloubů a morku, a pronáší soud i nad nejvnitřnějšími lidskými myšlenkami a hnutími.“ (Žid 4,12) Je třeba vzít vážně Boží slovo a považovat ho za nepostradatelnou „zbraň“ v duchovním boji; vždyť slovo Boží působí účinně a přináší své plody, takže když se naučíme mu *naslouchat*, budeme ho pak též *poslouchat*. Katechismus katolické církve vysvětluje: „Poslouchat (lat. *ob-audire*) ve víře znamená svobodně se podřít slyšenému slovu, protože jeho pravdivost zaručuje Bůh, který je pravda sama.“⁷ Postava Abraháma je nám vzorem takového naslouchání, které se stává poslušností, u Šalamouna zase objevujeme zanícené hledání moudrosti ukryté ve Slově. Když se na něho Bůh obrátí s návrhem: „Žádej, co ti mám dát,“ moudrý Šalamoun odpovídá: „Kéž bys tedy dal svému služebníkovi srdce vnímavé.“ (1 Král 3,5.9) Tajemstvím „*vnímavého srdce*“ je utváření srdce schopného *naslouchat*. K tomu lze dospět tak, že ustavičně meditujeme Boží slovo a usilujeme o to, ho stále lépe poznávat, a tak v něm nalzáme stále pevnější zakotvenost.

Milí mladí přátelé, povzbuzuji vás, aby vám Boží slovo bylo velmi důvěrně známé, abyste ho měli vždy po ruce a bylo pro vás kompasem, ukazujícím vám cestu, po které se máte vydat. Když se do něho začtete, naučíte se poznávat Krista. K tomu poznamenává sv. Jeroným: „Vždyť neznat Písmo znamená neznat Krista.“⁸ Velmi osvědčenou cestou k prohloubení a okoušení Božího slova je *lectio divina*, což je skutečný *duchovní itinerář*, umožňující sledovat jeho jednotlivé kroky. *Lectio* je první krok a spočívá v tom, že si vybraný

⁷ KKC, č. 144.

⁸ Sv. JERONÝM, *Commentarii in Isaiam, Prologus, Patrologia Latina* 24,17; srov. II. Vatikánský koncil, Věřoučná konstituce o Božím zjevení *Dei verbum*, č. 25, in: *Dokumenty II. vatikánského koncilu*, Praha: Zvon, 1995.

úryvek Písma přečtu a zastavím se u něho, postihnu v něm to opravdu nejzákladnější; pak přejdu ke kroku druhému – *meditatio*, což je jakési vnitřní zastavení, v němž se duše obrací k Bohu a snaží se pochopit, čím to slovo promlouvá dnes do konkrétního života. Následuje další krok – *oratio*, který můžeme charakterizovat jako setrvání v přímém rozhovoru s Bohem, až dojdeme ke *contemplatio*, krok, který nám umožňuje zachovat srdce pozorné ke Kristově přítomnosti, jehož slovo je „světlo, které svítí na temném místě, dokud se nerozbřeskně den a jitřenka vám nevzejde v srdci.“ (2 Petr 1,19) Četba, studium a meditace Písma pak mají ústít do života, v němž poctivě přilnu ke Kristu a jeho učení.

Svatý Jakub nás upozorňuje: „To slovo však musíte uvádět ve skutek, a ne abyste ho jenom poslouchali. To byste klamali sami sebe. Neboť když někdo to slovo jenom poslouchá, ale nejedná (podle něho), ten se podobá člověku, který pozoruje svůj vzhled v zrcadle: podívá se na sebe, odejde, a hned zapomene, jak vypadá. Kdo se však důkladně zahledí do dokonalého zákona svobody a přitom vytrvá, kdo není jen posluchač zapomnětlivý, ale (skutečně) podle toho jedná, ten v tom jednání najde svou blaženost.“ (Jak 1,22–25) Kdo Boží slovo poslouchá a stále se na něj odkazuje, založil svou existenci na pevném základě. „Kdo tato má slova slyší a podle nich jedná,“ říká Ježíš, „podobá se rozváznému muži, který si postavil dům na skále“ (Mt 7,24): a nezřítí se, když se přizene bouře.

Vystavět život na Kristu tím, že přijmu s radostí Boží slovo a jednám podle jeho učení: to je program pro vás, mladé třetího tisíciletí! Je nutné, aby vzešla nová generace apoštolů, zakotvených v Kristově slovu, schopných odpovídat na výzvy dneška a připravených přinášet Evangelium úplně všude. To po vás chce Pán, k tomu vás zve církev, to od vás očekává svět – aniž by o tom věděl. A když vás Ježíš volá, odložte stranou strach a odpovězte mu s velkodušností, zvláště když vás volá, abyste ho následovali v zasvěceném životě nebo jako kněží. Nemějte strach, spolehněte se na něj a nebudete zklamáni.

Drazí mladí přátelé, na XXI. Světovém dni mládeže, který oslavíme 9. dubna na Květnou neděli, se vydáme na duchovní pouť, která nás dovede až na světové setkání mládeže, konané v Sydney v červenci 2008. Postupně se budeme na tento veliký okamžik při-

pravovat a společně budeme promýšlet téma *Duch Svatý a poslání*. Tento rok se naše pozornost bude soustředit na Ducha Svatého, *Ducha pravdy*, který zjevuje Krista, vtělené Slovo a současně otevírá srdce každého pro Slovo spásy; tak nás uvádí do celé Pravdy. Příští rok, 2007, budeme meditovat nad veršem z Janova evangelia: „Jak jsem já miloval vás, tak se navzájem milujte vy“ (13,34). Budeme moci ještě hlouběji objevit, že Duch Svatý je *Duchem lásky*, který nám vlévá Boží lásku a činí nás vnímavými pro hmotné i duchovní potřeby bratří a sester. Na svém putování nakonec dospějeme až na světové setkání v roce 2008, jehož téma zní: „Ale až na vás sestoupí Duch Svatý, dostanete moc a budete mými svědky.“ (Sk 1,8)

Už nyní, v atmosféře neustálého naslouchání Božímu slovu, vzývejte, drazí mladí přátelé, Ducha Svatého, *Ducha odvahy a svědectví*, aby vám dal sílu bez bázně hlásat Evangelium až na konec světa. Maria, která ve Večeřadle společně s apoštolý očekávala den Letnic, ať vám je matkou i průvodkyní. Ať vás naučí slovo Boží přijmout, uchovávat a meditovat ho ve svém srdci (srov. Lk 2,19), jak to ona během celého svého života dělala. Ať vás povzbuzuje, abyste ve svém životě Pánu v „poslušnosti víry“ řekli „ano“. Ať vám pomáhá, abyste zůstali pevní ve víře, vytrvalí v naději, stálí v lásce, stále poslušní Božímu slovu. Jsem s vámi spojen v modlitbě a ze srdce vám žehnám.

Vatikán, 22. února 2006,
svátek Stolce svatého apoštola Petra.

Benedictus PP XVI

6. POSELSTVÍ PAPEŽE BENEDIKTA XVI. KE XL. SVĚTOVÉMU DNI SDĚLOVACÍCH PROSTŘEDKŮ 19. KVĚTNA 2006

Média: síť komunikace, společenství a spolupráce

Drazí bratři a sestry,

v souvislosti se 40. výročím zakončení II. vatikánského koncilu je mi potěšením připomenout jeho dekret o sdělovacích prostředcích *Inter mirifica*, který obzvláště vyzdvihl moc médií ovlivňovat celou lidskou společnost. Potřeba využívat této moci ve prospěch celého lidstva mě podnítila k tomu, abych se ve svém prvním poselství ke Světovému dni sdělovacích prostředků zamyslel nad pojmem médií jakožto sítě usnadňující komunikaci, společenství a spolupráci.

Svatý Pavel ve svém listě Efesanům živě popisuje naše lidské povolání „k účasti na božské přirozenosti“⁹: skrze Krista máme přístup k Otci v jednom Duchu; proto už nejsme cizinci a přistěhovalci, ale spoluobčané ostatních křesťanů a členové Boží rodiny, kteří se stávají svatým chrámem a Božím příbytkem (srov. Ef 2,18–22). Tento vznešený portrét života ve společenství zahrnuje každý aspekt našeho života jakožto křesťanů. Výzva k věrnosti v osobním společenství s Bohem v Kristu ve skutečnosti vyjadřuje výzvu k rozeznávání jeho dynamické síly v nás, jejíž touhou je šířit se i k ostatním lidem, aby se jeho láska mohla opravdu stát převládajícím měřítkem světa.¹⁰

⁹ II. Vatikánský koncil, Věroučná konstituce o Božím zjevení *Dei verbum*, č. 21, in: *Dokumenty II. vatikánského koncilu*, Praha: Zvon, 1995.

¹⁰ Srov. *Homilie na Světovém dni mládeže v Kolíně nad Rýnem 21. srpna 2005*.

2. Technický pokrok na poli médií v určitém ohledu zvítězil nad časem a prostorem, neboť umožnil okamžitou a přímou komunikaci i mezi lidmi, které od sebe dělí obrovské vzdálenosti. Tento vývoj představuje ohromný potenciál pro službu společnému dobru a vytváří dědictví, které je třeba chránit a podporovat.¹¹ Ovšem jak všichni víme, náš svět má do dokonalosti daleko. Každodenně se přesvědčujeme, že bezprostřednost komunikace se nezbytně neprojevuje jako spolupráce a společenství v rámci lidské společnosti.

Osvěcovat svědomí jednotlivých lidí a pomáhat jim s utvářením jejich myšlení není nikdy neutrální záležitost. Autentická komunikace vyžaduje zásadní odvalu a rozhodnost. Od těch, kdo pracují v médiích, žádá rozhodnost, aby se nenechávali zavalit masou informací a nespokojovali se s částečnými nebo provizorními pravdami. Naopak je nezbytně nutné, aby hledali a předávali, co je základem a konečným smyslem lidské existence, osobní i společenské.¹² Tak se sdělovací prostředky mohou tvůrčím způsobem podílet na šíření všeho, co je dobré a pravdivé.

3. Povolání dnešních sdělovacích prostředků k zodpovědnosti – k tomu, aby byly čelnými představiteli pravdy a podporovateli pokoje, který z ní vyplývá – s sebou nese nejednu výzvu. Ačkoli nejrůznější prostředky komunikace usnadňují výměnu informací a myšlenek a vzájemné porozumění mezi jejími účastníky, mohou být zároveň nakaženy nejednoznačností. Sdělovací prostředky představují „velký kulatý stůl“ pro dialog, ovšem spolu s tím mohou některé tendence v médiích vytvářet určitý druh monokultury, která omezuje tvůrčího ducha, zmenšuje subtilnost komplexního myšlení a znevažuje specifičnost kulturních dějů a jedinečnost víry a náboženství. Tato degenerace se projevuje, když se mediální průmysl stává nástrojem pro podporu sebe sama nebo se zaměřuje pouze na zisk a ztrácí tak smysl pro zodpovědnost za službu společnému dobru.

¹¹ Srov. JAN PAVEL II., Apoštolský list osobám zodpovědným za sdělovací prostředky *Rychlý vývoj (Il rapido sviluppo)*, č. 10, Praha : ČBK, 2005.

¹² Srov. JAN PAVEL II., Encyklika adresovaná biskupům katolické církve o vztazích mezi vírou a rozumem *Fides et ratio*, č. 5, Praha : Zvon, 1999.

Proto je třeba neustále podávat přesné zprávy a vyčerpávající vysvětlení záležitostí veřejného zájmu a poctivě představovat různé úhly pohledu. Zvláště důležité je vyzdvižení a podpora manželství a rodinného života, které představují základy každé kultury a společnosti.¹³ Ve spolupráci s rodiči mohou sdělovací prostředky a zábavní průmysl přispívat k výchově dětí – což je povolání sice obtížné, ale nesmírně záslužné – a to tím, že budou představovat povzbuzující vzory lidského života a lásky.¹⁴ Jak nás to všechny děsí a ničí, když vidíme, že se děje pravý opak! Což netrpí naše srdce, především když jsou mladí lidé ztročováni takovými obrazy lásky, které ji hanobí nebo falšují, které se vysmívají důstojnosti, již dal Bůh každému lidskému jedinci, a které podrývají zájmy rodiny?

4. Abych podpořil tvůrčí přítomnost sdělovacích prostředků ve společnosti i jejich kladné přijetí, chci zdůraznit tři body, které formuloval můj ctihodný předchůdce Jan Pavel II. jako nezbytné pro službu společnému dobru: formaci, participaci a dialog.¹⁵

Formace k zodpovědnému a kritickému užívání médií pomáhá lidem k jejich rozumnému a řádnému užívání. Výrazný dopad nového slovníku a obrazů, které zvláště elektronická média vnášejí do společnosti, nemůže být podceňován. Právě proto, že současná média vytvářejí lidovou kulturu, musí překonávat veškeré pokušení k manipulaci druhými, zvláště mladými lidmi, a namísto toho mají usilovat o to, aby vychovávala a sloužila. Tak budou média spíše zárukou utváření občanské společnosti důstojné člověka než jejího boření.

Participace na sdělovacích prostředcích vyplývá z jejich vlastní přirozenosti jakožto dobra určeného všem lidem. Společenská komunikace coby služba veřejnosti vyžaduje ducha spolupráce a společné zodpovědnosti a zároveň i úzkostlivou pozornost k používání veřejných

¹³ Srov. II. Vatikánský koncil, Dekret o apoštolátu laiků *Apostolicam actuositatem*, č. 11, in: *Dokumenty II. vatikánského koncilu*, Praha : Zvon, 1995.

¹⁴ Srov. II. Vatikánský koncil, Dekret o hromadných sdělovacích prostředcích *Inter mirifica*, č. 11, in: *Dokumenty II. vatikánského koncilu*, Praha : Zvon, 1995.

¹⁵ Srov. JAN PAVEL II., Apoštolský list osobám zodpovědným za sdělovací prostředky *Rychlý vývoj (Il rapido sviluppo)*, č. 11, Praha : ČBK, 2005.

zdrojů a k plnění veřejných úkolů,¹⁶ což zahrnuje i odvolávání se na určující kritéria a ostatní opatření či struktury určené k tomuto cíli.

A konečně podpora dialogu při výměně poznatků, vyjádření solidarity a šíření pokoje představují pro masmédiá velkou příležitost, kterou mají využívat a rozvíjet. Tak se média mohou stávat vlivným a cenným prostředkem pro budování civilizace lásky, po níž všichni lidé touží.

Jsem si jistý, že vážně míněné úsilí o prosazování těchto tří bodů pomůže sdělovacím prostředkům, aby se rozvíjely jako síť komunikace, společenství a spolupráce a pomáhaly tak mužům, ženám i dětem, aby si více vážili lidské důstojnosti, byli zodpovědnější a otevřenější vůči ostatním lidem, zvláště těm nejpotřebnějším a nejslabším členům společnosti.¹⁷

Rád bych zakončil připomínkou povzbuzujících slov sv. Pavla: Kristus je náš pokoj. On učinil ze dvou jeden národ. (srov. Ef 2,14) Zbořme rozdělující zdi nepřátelství a vytvářejme společenství lásky podle Stvořitelova plánu, který zjevil skrze svého Syna!

Vatikán, 24. ledna 2006,
o svátku sv. Františka Saleského.

Benedictus PP XVI

¹⁶ Srov. PAPEŽSKÁ RADA PRO HROMADNÉ SDĚLOVACÍ PROSTŘEDKY, *Etika ve sdělovacích prostředcích*, č. 20, Praha : ČBK, 2000.

¹⁷ Srov. JAN PAVEL II., Encyklika *Vykupitel světa Redemptor hominis*, č. 15, Praha : Zvon, 1996; *Etika ve sdělovacích prostředcích*, č. 4.

7. POSELSTVÍ PAPEŽE BENEDIKTA XVI. K XLIII. SVĚTOVÉMU DNI MODLITEB ZA POVOLÁNÍ 7. KVĚTNA 2006 (4. neděle velikonoční)

Ctihodní bratři v biskupské službě,
Drazí bratři a sestry!

Oslava příštího Světového dne modliteb za povolání mi dává příležitost k výzvě celému Božímu lidu, aby přemýšlel nad tématem *Povolání v tajemství církve*. Apoštol Pavel píše: „Bud' pochválen Bůh a Otec našeho Pána Ježíše Krista, ... vždyť v něm si nás vyvolil ještě před stvořením světa, ... ze svého svobodného rozhodnutí nás předurčil, abychom byli přijati za jeho děti skrze Ježíše Krista“ (Ef 1,3–5). Před stvořením světa, předtím, než jsme byli stvořeni, si nás nebeský Otec osobně vybral k tomu, abychom s ním vstoupili do synovského vztahu skrze Ježíše, vtělené Slovo, pod vedením Ducha Svatého. Tím, že za nás Ježíš zemřel, nás uvedl do tajemství Otcovy lásky, která jej totálně obklopuje a kterou On nabízí nám všem. Spojení tímto způsobem s Kristem, který je Hlavou, my vytváříme jedno tělo, církve.

Tíha dvou tisíciletí dějin komplikuje možnost pochopení novosti fascinujícího tajemství božského přijetí za syny, které je v nauce sv. Pavla ústřední. Apoštol připomíná, že Otec „nás totiž seznámil s tajemstvím své vůle, ... až se naplní čas pro dílo spásy: že sjednotí v Kristu vše“ (Ef 1,9–10). A s nadšením připojuje: „Víme, že těm, kteří milují Boha, všecko napomáhá k dobrému, těm, kdo jsou z Boží vůle povoláni. Neboť ty, které si napřed vyhlédl, ty také předurčil, aby byli ve shodě s obrazem jeho Syna, aby tak on byl první z mnoha bratří“ (Řím 8,28–29). Naděje je skutečně fascinující: jsme povoláni žít jako Ježíšovi bratři a sestry a cítit se jako synové a dcery téhož Otce. Je to dar, jenž převrací každou ideu a každý výlučně lidský projekt. Vyznání pravé víry otvírá lidskou mysl a srdce nevyčerpatelnému tajemství Boha, který prostupuje lidskou existenci. Co říci

na pokušení, které je v našich dnech velmi silné, že se cítíme tolik soběstační, že se úplně uzavřeme tajemnému Božimu plánu s námi? Otcova láska, která se zjevuje v osobě Krista, je pro nás výzvou.

Abychom odpověděli na Boží povolání a dali se na cestu, není nutné být již dokonalí. Víme, že uvědomění si vlastního hříchu umožnilo marnotratnému synu, aby se vydal na cestu návratu a aby tak zakusil radost usmíření s Otcem. Křehkost a lidské limity nepředstavují překážku za podmínek, které nám napomáhají stále více si uvědomovat skutečnost, že potřebujeme Kristovu vykupitelskou milost. Toto je zkušenost sv. Pavla, který důvěřoval: „Velmi rád se tedy budu chlubit spíše svými slabostmi, aby na mě spočinula Kristova moc“ (2 Kor 12,9). V tajemství církve, Kristova mystického těla, božská moc lásky mění srdce člověka a činí jej schopným předávat bratřím Boží lásku. V průběhu staletí mnozí muži a ženy, přeměnění Boží láskou, zasvětili svůj život Božimu království. Již na březích Galilejského jezera se mnozí nechali získat Ježíšem: hledali uzdravení těla nebo ducha a byli zasaženi mocí jeho milosti. Jiní byli osobně Ježíšem vybráni a stali se jeho apoštoly. Nacházíme také osoby jako Marie Magdaléna a jiné ženy, které ho následovaly z vlastní iniciativy, jednoduše z lásky, ale stejně jako učedník Jan si získaly také zvláštní místo v jeho srdci. Tito muži a ženy, kteří Kristovým prostřednictvím poznali tajemství Otcovy lásky, představují rozmanitost povolání, jež jsou odjakživa v církvi přítomna. Vzorem zvláštního povolání pro vydávání svědectví o Boží lásce je Maria, Ježíšova Matka, jež je přímo zahrnuta na své pouti víry do tajemství vtělení a vykoupění.

V Kristu, Hlavě církve, která je jeho tělem, všichni křesťané vytvářejí rod vyvolený, královské kněžstvo, národ svatý, lid patřící Bohu jako vlastnictví, aby rozhlašoval, jak veliké věci vykonal (srov. 1 Petr 2,9). Církev je svatá, i když její údy potřebují být očišťovány proto, aby svatost, Boží dar, v nich mohl zazářit co nejjasněji. II. vatikánský koncil upozorňuje na univerzální povolání ke svatosti, když prohlašuje, že „Kristovi následovníci, povolání od Boha ne na základě svých skutků, ale z jeho rozhodnutí a milosti, a ospravedlnění v Pánu Ježíši, se stali při křtu víry opravdu Božími dětmi a účastníky

Boží přirozenosti, a proto skutečně svatými.“¹⁸ V rámci tohoto univerzálního povolání velekněz Kristus ve své péči o církve povolává v každé generaci osoby, které pečují o jeho lid; zvláště povolává ke kněžské službě muže, kteří vykonávají otcovskou funkci, jejíž pramen je v samém otcovství Boha (srov. Ef 3,15). Poslání kněze je v církvi nenahraditelné. Proto i když je v některých krajích zaznamenán nedostatek kněží, nikdy se nesmí pochybovat o jistotě, že Kristus i nadále povolává muže, kteří všechno opustí jako apoštolové a úplně se zasvětili slavení svatých tajemství, hlásání evangelia a pastorační službě. V apoštolské exhortaci *Pastores dabo vobis* můj ctihodný předchůdce Jan Pavel II. k tomu napsal: „Vztah kněze k Ježíši Kristu a v něm k jeho církvi spočívá v samotném *bytí* kněze, tj. na základě jeho svátostného posvěcení, resp. pomazání, a v jeho konání, tj. v jeho poslání a v jeho službě. Zvláštním způsobem „je kněz služebníkem Krista zpřítomněného v církvi, která je *mysterium, communio a missio* (tajemství, společenství a poslání). Protože dostal podíl na Kristově »pomazání« a »poslání«, může stále do církve vnášet jeho modlitbu, slovo, oběť a spasitelné působení. Je tedy *služebníkem církve jako tajemství*, protože má moc svátostnými znaky v jednotě s církví zpřítomňovat zmrtvýchvstalého Krista.“¹⁹

Další zvláštní povolání, které zaujímá čestné místo v církvi, je povolání k zasvěcenému životu. Na příkladu Marie z Betánie, která „se posadila Pánu k nohám a poslouchala jeho řeč“ (Lk 10,39), se mnozí muži a ženy zasvěcují totálnímu a výlučnému následování Krista. I když vykonávají různé služby na poli formace lidí a péče o chudé, ve vyučování nebo ve službě nemocným, nepovažují tyto aktivity za hlavní cíl svého života; Kodex kanonického práva správně podtrhuje: „První a hlavní povinností všech řeholníků je rozjímání o božských věcech a vytrvalé sjednocení s Bohem modlitbou.“²⁰ A v apoštolské exhortaci *Vita consecrata* Jan Pavel II. poznamenal: „V církevní tradici jsou řeholní sliby chápány jako *jedinečné a plod-*

¹⁸ II. Vatikánský koncil, Věroučná konstituce o církvi *Lumen gentium*, č. 40, in: *Dokumenty II. vatikánského koncilu*, Praha : Zvon, 1995.

¹⁹ Jan Pavel II., Posynodální apoštolská adhortace *Pastores dabo vobis*, č. 16, Praha : Zvon, 1993.

²⁰ *Codex Iuris Canonici*, kán. 663, §1, Zvon : Praha, 1994.

né prohloubení křestního zasvěcení, protože jejich prostřednictvím těsné spojení s Kristem, které ve křtu spočívá, přerůstá do daru zřetelnějšího a plnějšiho připodobnění se Kristu slibem evangelijních rad.²¹

Pamětlivi Ježíšova doporučení „žeň je sice hojná, ale dělníků málo. Proste proto Pána žně, aby poslal dělníky na svou žeň“ (Mt 9,37–38), živě upozorňujeme na potřebu modlitby za povolání ke kněžství a k zasvěcenému životu. Nepřekvapuje, že tam, kde se modlí s vroucností, vzkvétají povolání. Svatost církve podstatně závisí na jednotě s Kristem a na otevření se tajemství milosti, která působí v srdci věřících. Proto bych chtěl vyzvat všechny věřící k pěstování intimního vztahu s Kristem, Mistrem a Pastýřem svého lidu, a k napodobování Panny Marie, která uchovávala ve svém srdci božská tajemství a nad nimi vytrvale přemítala (srov. Lk 2,19). Spolu s ní, jež zaujímá centrální místo v tajemství církve, se modleme:

Otče, učiň, nechť mezi křesťany povstanou
početná a svatá povolání ke kněžství,
nechť udržují víru živou
a uchovají milostivou památku tvého Syna Ježíše
prostřednictvím hlásání jeho slova
a vysluhováním svátostí,
kterými neustále obnovuješ tvé věřící.

Dej nám svaté služebníky tvého oltáře,
nechť jsou pozornými a horlivými strážci eucharistie,
svátosti nejvyššího Kristova daru,
pro spásu světa.

Povolej služebníky tvého milosrdenství,
nechť prostřednictvím svátosti smíření
šíří radost z tvého odpuštění.

²¹ JAN PAVEL II., Posynodální apoštolská adhortace *Vita consecrata*, č. 30, Praha : Zvon, 1996.

Učiň, Otče, nechť církev přijme s radostí
početná vnuknutí Ducha tvého Syna
a poslušná jeho učení
nechť pečuje o povolání k služebnému kněžství
a k zasvěcenému životu.

Podporuj biskupy, kněze, jáhny,
zasvěcené osoby i všechny pokřtěné v Krista,
aby věrně plnili své poslání ve službě evangelia.

O to tě prosíme skrze Krista, našeho Pána. Amen.

Maria, Královno apoštolů, oroduj za nás!

Vatikán, 5. března 2006.

Benedictus PP XVI

8. MATERIÁLY KE DNI MODLITEB ZA POSVĚCENÍ KNĚŽÍ (SLAVNOST NEJSVĚTĚJŠÍHO SRDCE JEŽÍŠOVA)

Apoštolským nunciům

Vatikán, 10. května 2006.

Prot. N. 20061206

Vaše excelence,

u příležitosti nastávajícího Světového dne modliteb za posvěcení kněží má naše dikasterium v úmyslu nabídnout k reflexi homilii Jeho Svatosti Benedikta XVI. z letošního Zeleného čtvrtku.

Téma tohoto dne „Nazval jsem vás přáteli“ (Jan 15,15) bude zaměřeno na tajemství přátelství s Ježíšem. Naléhavě vyzýváme místní ordináře, aby zajistili, že v tento den si kněží budou moci znovu číst a meditovat text Sv. otce, který jim věnoval letos 13. dubna při mši ke svěcení olejů. (viz příloha)

Díky laskavé péči biskupů bude tento den jistě zaměřen na to, aby se vytvořilo srdečné ovzduší pro modlitbu, lectio divina, chvály a pro uctívání Pána při slavení mše sv. i v Nejsvětější svátosti, z čehož budou mít prospěch zvláště kněží a tedy i všichni věřící.

Následující Světový den připadá na 23. června, což je Slavnost Nejsvětějšího Srdce Ježíšova, avšak v každém církevním okrsku ho lze slavit i v jiný vhodnější den.

Delší adorace Nejsvětější svátosti spolu s důstojnou eucharistickou slavností dozajista upevní pouta jednoty s Nejvyšším a Věčným Knězem a jeho prostřednictvím a v něm posílí i svazek přátelství mezi biskupem a kněžími, mezi samotnými kněžími a konečně i mezi služebným kněžstvem a všemi věřícími.

Srdečně Vám děkuji, za Váš cenný přínos zaměřený na to, aby především předseda Komise pro klérus biskupské konference v zemi Vaší působnosti byl upozorněn na Světový den a na téma zvolené pro jeho slavení.

Zdvořile Vás žádám, abyste vyjádřil vděčnost naší kongregace předsedovi biskupské konference a zvláště předsedovi příslušné biskupské komise za to, že budou pro něj senzibilizovat všechny spolubratry, diecézní a farní společenství, kláštery žijící v klauzuře, instituty zasvěceného života a společnosti apoštolského života, stejně tak jako hnutí, asociace, bratrstva, různá církevní sdružení i celý Boží lid.

Rád využívám této příležitosti, abych Vás ujistil o své hluboké úctě,

kard. Darío Castrillón Hoyos
prefekt Kongregace pro klérus

✠ Mons. Csaba Ternyák
tajemník

**9. MŠE PŘI SVĚCENÍ OLEJŮ VE Vatikánské bazilice
HOMILIE PAPEŽE BENEDIKTA XVI.
ZELENÝ ČTVRTEK 2006, 13. DUBNA 2006**

Draží bratři v biskupské a kněžské službě, draží bratři a drahé sestry,

Zelený čtvrtek je den, ve kterém Pán dal Dvanácti apoštolům kněžský úkol slavit v chlebu a vínu svátost jeho Těla a jeho Krve dokud znovu nepřijde. Místo velikonočního beránka i všech dalších obětí Staré Smlouvy nastupuje dar jeho Těla a jeho Krve, dar sebe sama. Nový kult se tak zakládá především na skutečnosti, že Bůh nám dává dar a my, naplnění tímto darem, se stáváme jeho; stvoření se vrací ke Stvořiteli. Stejně tak i kněžství se stalo čímsi novým, není už dědičnou záležitostí, ale je situováno do tajemství Ježíše Krista. On je vždycky Tím, kdo dává a pozvedá nás k sobě. Jedině On může říci: „Toto je moje Tělo – toto je má Krev.“ Tajemství kněžství církve spočívá v tom, že my, ubohé lidské bytosti, v síle svátosti můžeme mluvit s jeho „Já“: *in persona Christi*. On chce vykonávat své kněžství naším prostřednictvím. Toto rozechvívající tajemství, které se nás pokaždé znovu dotýká při každém slavení této svátosti, si zvláštním způsobem připomínáme na Zelený čtvrtek. Aby každodennost neopotřebovala to, co je velké a tajemné, potřebujeme takovou výslovnou památku, potřebujeme se vracet do oné hodiny, kdy On vložil na nás své ruce a dal nám účast na tomto tajemství.

Zamysleme se tedy znovu nad znamením, ve kterém nám byla dána tato Svátost. Základem je pradávné gesto vkládání rukou, ve kterém si mě On přivlastnil a řekl mi: „Patříš mi.“ Tím ale zároveň řekl: „Jsi pod ochranou mých rukou. Jsi pod ochranou mého srdce. Jsi střezem v mých dlaních a právě tak stojíš v nesmírnosti mé lásky. Zůstaň v mých rukou a dej mi své.“

Pamatujme, že naše ruce byly pomazány olejem, který je znamením Ducha Svatého a jeho síly. Proč právě ruce? Lidské ruce jsou nástrojem jednání, jsou symbolem schopnosti člověka čelit světu, totiž „vzít ho do rukou“. Pán na nás vložil ruce a nyní chce naše ruce,

aby se ve světě staly jeho rukama. Chce, aby nebyly už více nástrojem k zmocňování se věcí, lidí a světa pro sebe, redukovaly ho na naše vlastnictví, ale chce, abychom předávali jeho božský dotyk a dali se do služby jeho lásky. Chce, aby byly nástrojem služby a tedy výrazem poslání celé osoby, která se stává Jeho zárukou a přináší ho lidem. Představují-li ruce člověka symbolicky jeho schopnosti a obecně možnost technicky disponovat světem, pomazané ruce mají být znamením jeho schopnosti dávat, tvůrčí možnosti utvářet svět láskou – a proto bezpochyby potřebujeme Ducha Svatého. Ve Starém zákoně je pomazání znamením přijetí služby: král, prorok, kněz činí a dává víc než to, co pochází od něj samého. V jistém smyslu se zřiká sebe sama ve prospěch služby, v níž se dává k dispozici někomu většímu, než je sám. Když se Ježíš dnes představuje v evangeliu jako Pomazaný Bohem, znamená to právě to, že jedná jako vyslaný Otcem a v jednotě s Duchem Svatým, a že právě tak přináší na svět nové kralování, nové kněžství, nový způsob jak být prorokem, který nehledá sebe sama, ale žije pro Toho, podle něhož byl svět stvořen. Dejme mu dnes opět své ruce k dispozici a modleme se, aby nás vždy znovu bral za ruku a vedl nás.

Ve svátostném gestu vkládání biskupových rukou na nás vkládal ruce samotný Pán. Toto sakramentální znamení shrnuje celý existenciální proces. Stejně jako první učedníci jsme se kdysi setkali s Pánem a zaslechli jeho slovo: „Následuj mě!“ Možná jsme ho zpočátku následovali trochu nejistě, ohlíželi se nazpět a ptali se, zda je to skutečně cesta pro nás. V určitém okamžiku naší pouti jsme možná prožili Petrovu zkušenost po zázračném rybolovu; vyděsila nás totiž jeho velikost, velikost úkolu a nedostatečnost naší ubohé osobnosti, takže jsme měli chuť ustoupit: „Pane, odejdi ode mě: jsem člověk hříšný!“ (Lk 5,8). On ale, ve své velké dobrotě, nás vzal za ruku, přitáhl nás k sobě a řekl nám: „Neboj se! Jsem s tebou. Já tě neopouštím, ty neopouštěj mě!“ Každému z nás se snad vícekrát stalo totéž, co Petrovi, když kráčel po vodě vstříc Pánu a náhle postřehl, že ho voda nenese a že se začíná topit. A jako Petr jsme volali: „Pane, zachraň mě!“ (Mt 14,30). Majíce před očima běsnění živlů, jak jsme vůbec mohli projít burácejícími a zpěněnými vodami uplynulého století a tisíciletí? Pohlédli jsme však k Němu... a On nás uchopil za ru-

ku a dal nám novou „specifickou hmotnost“, totiž lehkost, pocházející z víry, která nás táhne vzhůru. A pak nám podává ruku, která nás podpírá a nese. On nás podpírá. Stále znovu obracejme k Němu svůj zrak a vztahujeme k Němu své ruce. Dovolme, aby nás jeho ruka uchopila – a pak už se nebudeme topit, ale budeme sloužit životu, který je silnější než smrt, a lásce, která je silnější než nenávisť. Víra v Ježíše, Syna Boha živého, je prostředkem, díky němuž se stále znovu chytáme Ježíšovy ruky a skrze nějž nás Bůh bere za ruce a vede nás. Jednou z mých oblíbených modliteb je prosba, kterou nám liturgie vkládá do úst před svatým přijímáním: „...ať vždycky miluji tvá přikázání a nikdy se od tebe neodloučím.“ Prosme, abychom se nikdy neodloučili od společenství s jeho Tělem, s Kristem samotným, abychom nikdy neodloučili od eucharistického tajemství. Prosme, aby On nikdy neopustil naši ruku...

Pán na nás vložil svou ruku. Význam tohoto gesta vyjádřil slovy: „Už vás nenazývám služebníky, protože služebník neví, co dělá jeho pán. Nazval jsem vás přáteli, protože vám jsem oznámil všechno, co jsem slyšel od svého Otce.“ (Jan 15,15). Už vás nenazývám služebníky, ale přáteli, v těchto slovech bychom dokonce mohli vidět ustanovení kněžství. Pán nás činí svými přáteli, svěřuje nám všechno, svěřuje nám sebe sama, takže můžeme mluvit s jeho „Já“ – *in persona Christi capitis*. Jaká důvěra! On se opravdu vydal do našich rukou. Základní znamení kněžského svěcení jsou v podstatě projevem těchto slov: vkládání rukou; předání knihy svého slova, které nám On svěřuje; předání kalichu, ve kterém nám předává své nejhlubší a osobní tajemství. Součástí toho je také moc rozhřešovat: Dává nám účast také na svém vědomí o bídě hříchu a všech temnotách světa a dává nám do rukou klíč, který znovu otevírá dveře k Otcovu domu. Už vás nenazývám služebníky, ale přáteli. Zde je hluboký význam toho, co znamená být knězem, totiž stát se přítelem Ježíše Krista. Za toto přátelství se musíme každý den znovu zasazovat. Přátelství znamená jednotu v myšlení a vůli. V tomto společenství smýšlení s Ježíšem se musíme cvičit, říká sv. Pavel v Listu svatého apoštola Pavla Filipánům (srov. 2,2–5). A toto společenství smýšlení není výhradně intelektuální záležitostí, je jednotou citů a vůle a tedy také jednání. To znamená, že musíme poznávat Ježíše stále osobněji, tak,

že mu budeme naslouchat, žít s Ním a zdržovat se v Jeho přítomnosti. Poslouchat ho v *lectio divina*, tedy čtením Písma svatého nikoliv akademickým, ale duchovním způsobem. Tak se naučíme setkávat s přítomným Ježíšem, který k nám mluví. Musíme zvažovat a přemýšlet o jeho slovech a jeho jednání před Ním a s Ním. Čtení Písma svatého je modlitbou, musí být modlitbou – musí vycházet z modlitby a k modlitbě vést. Evangelisté nám říkají, že Pán se často po celé noci vzdaloval „na horu“, aby se sám modlil. Takovou „horu“ potřebujeme také my, je to vnitřní pahorek, na který musíme vystoupat, hora modlitby. Jedině tak se rozvíjí toto přátelství. Jedině tak můžeme vykonávat svou kněžskou službu, jediné tak můžeme nést Krista a jeho evangelium lidem. Aktivismus může být dokonce heroický, ale vnější jednání nakonec zůstává bez plodu a ztrácí účinnost, pokud nemá základ v hlubokém vnitřním spojení s Kristem. Čas, který tomu věnujeme je tedy skutečně časem pastorační aktivity, autentické pastorační aktivity. Kněz musí být především mužem modlitby. Svět ve své prudké aktivitě často ztrácí orientaci. Jeho jednání a schopnosti se stávají ničivé, pokud chybějí síly modlitby, z nichž prýští voda života, jež je sto oživit vyprahlou zemi.

Už vás nenazývám služebníky, ale přáteli. Jádrem kněžství je být přáteli Ježíše Krista. Jedině tak můžeme mluvit skutečně *in persona Christi*, i když naše vnitřní vzdálenost od Krista nemůže zpochybnit platnost Svátosti. Být Ježíšovým přítelem, být knězem znamená být mužem modlitby. Tak ho poznáváme a vycházíme z neznalosti pouhých služebníků. Tak se učíme žít, trpět a jednat s Ním a pro Něho. Přátelství s Ježíšem je v podstatě vždy také přátelství s jeho věrnými. Můžeme být Ježíšovými přáteli jediné ve společenství s celým Kristem, s hlavou a tělem, v úrodném vinném keři církve, oživované svým Pánem. Jedině v ní je Písmo svaté, díky Pánu, živým a aktuálním Slovem. Bez živoucího subjektu církve, která objímá věky, se Bible rozbíjí na nesourodé spisy a stává se knihou minulosti. V současnosti je výmluvná jediné tam, kde je „Přítomnost“, tam, kde Kristus stále zůstává současný, v těle své církve.

Být knězem znamená stávat se přítelem Ježíše Krista, a to stále více celou naší existencí. Svět potřebuje Boha – ne jakéhokoliv boha, ale Boha Ježíše Krista, Boha, který se stal tělem a krví, který nás mi-

loval až k smrti za nás, který vstal z mrtvých a vytvořil sám v sobě prostor pro člověka. Tento Bůh má žít v nás a my v NĚm. Toto je naše kněžské povolání, jedině tak může naše kněžské působení, přinášet plody. Chtěl bych zakončit tuto homilii slovy Andrea Santora, kněze římské diecéze, který byl zavražděn v Trebizondě, když se modlil; kardinál Cè je sdělil během duchovních cvičení. A ta slova zní: „Jsem tady, abych žil mezi těmito lidmi a aby totéž mohl udělat Ježíš, dávám mu své tělo... Ke spáse můžeme dojít jedině když nabídneme své tělo. Zlo ve světě můžeme unést a bolest sdílet, když je vstřebáme do vlastního těla až do dna, jako to udělal Ježíš.“ Ježíš přijal naše tělo. Dejme mu své, aby tak On mohl přicházet do světa a proměňovat ho.

Amen!

II. DOKUMENTY STÁTNÍHO SEKRETARIÁTU VATIKÁNU, KONGREGACÍ A PAPEŽSKÝCH RAD

1. LIST KARDINÁLA A. SODANA O MILOSRDENSTVÍ

N. 514.678

Vatikán, 9. září 2002.

Nejdůstojnější Excellence/Eminence,

z mnoha míst se Státnímu sekretariátu doneslo, že by ze stran biskupských konferencí bylo příhodné více prohloubit ekleziální rozměr milosrdenství.

Jelikož považuji za potřebné tuto žádost přijmout, obracím se na Vaše Excellence/Eminence, abyste využili této příležitosti a předložili tuto žádost spolubratřím biskupům příslušného státu.

Vskutku, v apoštolském listě *Novo millennio ineunte* Svatý otec, poté co výslovně poukázal na mnohé formy chudoby v minulosti a současnosti, přizval všechny věřící, »jednat tak, aby se chudí cítili v každém křesťanském společenství „jako doma“,« s vědomím, že „bychom riskovali, že bez této evangelizace založené na lásce... bude hlásání evangelia, jež je také v první řadě láskou, nepochopeno.“ (č. 50)

Takové pozvání má tedy velký význam pro celé církevní společenství, a tedy i pro jeho pastýře, a má se stát jednou z jejich hlavních starostí. Svědectví o milosrdenství ve jménu Krista je výslovně zmiňováno v obřadu biskupského svěcení, v němž nalezneme otázku: „Chceš být vždy ve jménu Pána pohostinný a milosrdný ke všem chudým a potřebným a být jim posilou a pomocí?“

I když konkrétní uskutečňování charitativní činnosti je obvykle podřízeno různým církevním subjektům, nemůže biskup zcela přenechat jiným odpovědnost za takovou důležitou oblast života a činnosti církve. Je to skutečně důležitý prvek spolupráce na úrovni národní biskupské konference, ale úkol biskupa jako toho, kdo ručí za charitativní dílo ve vlastní diecézi, není méně významný vzhledem k jeho dalším pastýřským povinnostem.

Kdyby se služba, kterou církev nabízí trpícím, omezila na motivy prostě jen filantropické, hrozilo by, že ztratí vlastní hluboký význam víry; proto každý biskup musí vzhledem k ní mít nejvyšší odpověd-

nost a bdít nad duchem, jenž má vést každou iniciativu. V dnešní době změna společenského a ekonomického obrazu, technické důsledky využití finančních zdrojů a komplexnost při uskutečňování projektů, to vše vyžaduje systematický přístup k rozdílným formám chudoby a stále častěji je potřeba se obracet k dalším finančním zdrojům. To znamená více dbát na úřední postupy a na velkou přímocí a průhlednost při uskutečňování iniciativ solidarity.

Dále můžeme upozornit na to, že jestliže charitativní úsilí je ku prospěchu všem potřebným bez rozdílu, musí ovšem také přispívat k podpoře hlásání evangelijního poselství. Každé dobré dílo tedy nemůže opomíjet konkrétní potřeby místních církví, zastupované vlastními pastýři, nicméně vždy musí věrně uskutečňovat záměry dárců a řídit se výzvou apoštola Pavla: „Prokazujme dobro všem, ale zvláště těm, kdo vírou patří s námi do stejné rodiny.“ (Gal 6, 10) Zůstává tedy na velké odpovědnosti biskupů, aby zaručovali, že pomoc pocházející z charity bude účinně použita pro přesně stanovené účely, z nichž je pak potřeba vydat účty.

V této souvislosti je samozřejmě nutno sledovat a povzbuzovat mnohé iniciativy a charitativní organizace působící v různých oblastech církve, jako jsou mezi jinými diecézní charity, papežská misijní díla a organizace bezprostředněji zaměřené na podporu východních církví, jako např. ty, které jsou koordinované Shromážděním pro pomoc východním církvím. Jde o organizace žijící a působící v rámci diecézních společenství, které fungují díky vstřícné a rozhodné podpoře dotyčných biskupů.

Jeví se tedy nanejvýš důležité, aby různé místní církve, jak ty s dlouhou tradicí, tak ty, jež vznikly nedávno jako plod evangelizačního úsilí, se neuzavíraly do vlastních potřeb, ale otevíraly své horizonty směrem k církevnímu rozměru charity jako podstatnému prvku své identity.

Byl bych proto Vaší Eminenci/Excelenci vděčný, kdyby přednesla tyto podněty příslušné biskupské konferenci, aby se toto důležité téma stalo předmětem úvah a diskuse.

kardinál Angelo Sodano
státní sekretář

2. LIST O POŽEHNÁNÍCH A VYZNAMENÁNÍCH

Praha, 13. července 2005.

N. 512/05

Nejdůstojnější excelence.

V posledních letech byl u státního sekretariátu zaznamenán progresivní nárůst žádostí o poselství a o apoštolská požehnání pro různé okolnosti a výročí formulovaná od soukromých osob, skupin, asociací, farností, škol, řeholních a diecézních společností.

V některých případech jsou žádosti doporučovány blízcími se událostmi velkého historického a církevního významu, zatímco v jiných případech jsou určovány příležitostmi menšího významu. Takové prosby jsou někdy zasílány přímo na státní sekretariát; jindy jsou doručovány prostřednictvím pontifikálních zastupitelstev.

Vzhledem k uvedené praxi se jeví stále jasněji vhodnost znovu projít modalitu odpovědi a na konci klást důraz na důstojnost pontifikálního podpisu a předvídat v některých případech zásah apoštolského nuncia.

S ohledem na tyto okolnosti, státní sekretariát by rád sdělil biskupským konferencím a jednotlivým biskupům postup, kterého by se měli držet:

(1) ti kteří žádají o poselství budou informováni o předložení jejich žádosti ordináři (nebo v případě řeholníků, vyššímu řeholnímu představenému), který ji předá, pokud to uzná za vhodné, apoštolskému nunciovi.

(2) Nuncius bude tím, kdo zhodnotí žádost a rozhodne o tom, co se s ní stane: on sám ji schválí ve jménu svatého otce jako jeho reprezentant (toto je jeden z úkolů apoštolského nuncia), předá ji státnímu sekretariátu nebo ji pošle odesílateli (pokud ji uzná za nevhodnou).

(3) V případě zvláště významných výročí historické a církevní důležitosti nuncius normálně předá státnímu sekretariátu žádosti o zvláštní pontifikální poselství a připojí k nim doporučení.

(4) V případech menší důležitosti se sám nuncius postará o napsání dopisů gratulace a blahopřání jménem papeže nebo požádá biskupy o formulování vhodných odpovědí.

Vděčný za laskavou pozornost, která bude věnována tomuto sdělení, využívám příležitosti, abych se podepsal s pocity ušlechtilé úcty,

Vaší nejdůstojnější excelenci vždy oddaný

✠ Mons. Diego Causero
apoštolský nuncius

Jeho excelence
Mons. Jan Graubner
Předseda České biskupské konference
Praha

Příloha

Apoštolské požehnání se běžně uděluje v následujících případech:

První mše svatá
Uvedení faráře do úřadu
Kolektivní řeholní sliby
Svatba
Výročí (25., 50., 60.) kněžského svěcení, řeholních slibů, svatby
Kolektivní první svaté přijímání a biřmování
Narozeniny (80., 90., 100.)

Udělení je podřízeno následujícím podmínkám:

- pro výročí a jubilea kněží je nutný *nihil obstat* od příslušné diecézní kurie
- pro výročí a jubilea řeholníků a řeholnic je nutný *nihil obstat* od příslušných představených
- pro svatby a jejich výročí, pro kolektivní první svaté přijímání a biřmování je požadován písemný souhlas kompetentního faráře nebo sloužícího kněze (pokud není již od biskupa nebo diecézní kurie). Řečený souhlas je rovněž požadován pro výročí a narozeniny.

3. INFORMACE O UZNANÝCH RYTÍŘSKÝCH ŘÁDECH

Praha, 10. února 2006.

N. 857/06

Vaše excelence,

Některé biskupské konference požádaly státní sekretariát o informace týkající se postoje Svatého stolce k rytířským řádům, které jsou zasvěceny svatým, nebo které mají posvátné tituly, a nebo které mají preláty jako např. duchovní protektory nebo velkopřevory.

Za tímto účelem si přeje státní sekretariát upřesnit, že „Svatý stolec, kromě vlastních rytířských řádů, uznává a chrání pouze *Rytířský a špitální řád Sv. Jana Jeruzalémského na Rhodu a Maltě* a *Rytířský řád Svatého hrobu v Jeruzalémě* a kromě těchto jiné nehodlá obnovovat.“

Státní sekretariát kromě toho považuje za vhodné, „aby biskupové nezabývaly iniciativami neuznaných rytířských řádů.“

S uctivým pozdravem.

✠ Mons. Diego Causero
apoštolský nuncijs

Jeho excelence
Mons. Jan Graubner
Předseda České biskupské konference
Praha

4. NOVÉ PROCEDURY V OBŘÁDECH BEATIFIKACE

KONGREGACE PRO BLAHOŘEČENÍ A SVATOŘEČENÍ

SDĚLENÍ NOVÉ PROCEDURY V OBŘÁDECH BEATIFIKACE

Sdělení Kongregace pro blahořečení a svatořečení

Po očekávaném zakončení studia teologických důvodů a pastoračních potřeb týkajících se obřadů beatifikace a kanonizace, které jsou schváleny Svatým otcem Benediktem XVI., uvádí Kongregace pro blahořečení a svatořečení ve známosti nové následující dispozice.

1. V platnosti zůstává, že kanonizaci, která zavádí úctu blahoslaveného pro celou církev, bude předsedat papež. Beatifikace, která je vždy papežským úkonem, bude slavena zástupcem Svatého otce, jímž bude zpravidla prefekt Kongregace pro blahořečení a svatořečení.
2. Obřad beatifikace proběhne v diecézi, která zahájila proces nového blahoslaveného, nebo na jiném vhodném území.
3. Na žádost biskupů a aktérů procesu, po vyslechnutí názoru Státního sekretariátu, bude moci obřad beatifikace proběhnout v Římě.
4. Samotný obřad proběhne během slavení eucharistie, pokud zvláštní liturgické okolnosti nepovedou k tomu, aby se konal při bohoslužbě slova, nebo v průběhu Denní modlitby církve.

Vatikán, 29. září 2005.

kard. José Saraiva Martins
*prefekt Kongregace
pro blahořečení a svatořečení*

✠ Mons. Edward Nowak
sekretář

Nové procedury v obřadech beatifikace

„L'Osservatore Romano“ ze dne 29. září 2005.

Církev během své historie stále slavila svatost jako vyjádření „věci podivuhodných“, které učinil Pán v životě svého lidu. Církev tak odpovídala na vnímání a historické souvislosti a zvláště pečlivě dbala na liturgické formy a na úkony vyjadřující chválu Nejvyššímu a oživující víru a zbožnost věřících. Tyto formy jednání a významné bohatství těchto obřadů byly pozorně studovány také v církevním vědomí poslední doby pro účinnější pochopení a dosah samé podstaty svatosti, kterou církev slaví v obřadech beatifikace a kanonizace. Za tímto účelem Svatý otec Benedikt XVI. zavedl důležité reformy, které se týkají beatifikace.

I. Historicko-právní úvod

1. V prvním tisíciletí církve byl kult mučedníků a vyznavačů řízen různými místními církvemi. Biskupové buď samostatně, nebo společně u příležitosti synodů povolovali nové místní kulty, které zahajovalo tzv. *elevatio*²² nebo *translatio corporis*.²³ Takové akty byly později nazvány biskupskou nebo partikulární kanonizací, neboť se týkaly pouze lokální církve.²⁴

V 11. století se začíná upevňovat princip, že pouze římský papež jako univerzální pastýř církve má autoritu předepsat veřejný kult jak

²² *Povznesení* – pozn. překl. Terminologie byla konzultována: HENRYK MISZTAL, *Kanonizační právo podle zákonodárství Jana Pavla II. Instituce materiálního kanonizačního práva. Nástin dějin kanonizační procedury. Postup v diecézi a v kongregaci. Vzory písemností a formuláře*, Olomouc : Matice cyrilometodějská, 2002.

²³ *Přenesení těla* – pozn. překl.

²⁴ BENEDIKT XIV., „magister“ kanonizace, staví na roveň biskupskou kanonizaci a blahřečení, které spočívají v dovolení (permissio) kultu „pro aliquibus determinatis locis“ [na determinovaných místech – pozn. překl.] (*De Servorum Dei beatificatione et beatorum canonizatione*, Prato 1839, L. I, cap. 31, 4, s. 196).

v místních církvích, tak v církvi univerzální. Alexandr III. svým dopisem králi a biskupům Švédska vyhrazoval papeži autoritu udělovat titul „svatý“ s příslušným veřejným kultem. Tato norma se stala univerzálním zákonem za Řehoře IX. v roce 1234.

Ve 14. století začal Svatý stolec povolovat kult omezený na určitá místa a na některé služebníky Boží, jejichž proces kanonizace nebyl ještě zahájen nebo nebyl ještě ukončen. Takové povolení stojí na počátku beatifikace a vede k budoucí kanonizaci. Služebníci Boží, pro které byl dovolen omezený kult, byli od doby Sixta IV. (1483) nazýváni blahoslavenými, a tak byl definitivně určen právní rozdíl mezi titulem svatý a blahoslavený, který byl ve středověku užíván bez rozlišení.

Povolení lokálního kultu bylo definováno a sděleno zainteresovaným prostřednictvím apoštolského listu v podobě *Breve*, který místní biskup posílal k provedení z *auctoritate apostolica*.

Po zřízení Kongregace pro obřady (1588), které bylo dílem Sixta V., papežové pokračovali v povolování limitovaných kultů (*Missa et Officium*) v očekávání kanonizace. Postupně se procedury upřesňovaly a třibily, až se dospělo k závazné normě vyhlášené v roce 1983.

2. Nauka týkající se institutů pro beatifikaci²⁵ a kanonizaci²⁶ zůstala po staletí ve své podstatě nezměněna. Jejich rozlišení,²⁷ které má své

²⁵ „Doctores... tradunt Beatificationem esse actum, quo Summus Romanus Pontifex indulgendo permittit aliquem Dei Servum coli posse in aliqua Provincia, Dioecesi Civitate, aut Religiosa Familia Cultu quodam determinato, ac Beatorum proprio, usquequo ad solemnem eius Canonizationem deveniatur“ (Benedikt XIV., L. I, cap. 39, 5, s. 262).

²⁶ „...Canonizationem autem esse Summi Pontificis sententiam definitivam, qua decernit, aliquem antea inter Beatos recensitum in Sanctorum Catalogum esse referendum, et coli debere in toto Orbe Catholico atque in Universa Ecclesia Cultu illo, qui caeteris Canonizatis praestatur“ (*ibid.*, s. 263).

²⁷ „Non una tantum sed plures intercedunt differentiae inter canonizationem et beatificationem, videlicet: illa a) proficiscitur necessario ab uno Magistro totius Ecclesiae, b) infallibilitatem certo continet, quamvis hoc non constet certo de fide, c) est sententia definitiva, d) decernit cultum supremum et universalem, e) exprimit praeceptum. Beatificatio vero, a) prodit quidem, in praesenti disciplina, a supremo doctrinae Magistro, sed olim peracta fuit a magistris non universalibus, scilicet Episcopis, et posset adhuc ipsis committi; b) non secumfert infalli-

přiměřené vyjádření v příslušných vysvětlujících nebo konstitutivních formulacích, je zřetelný a podstatný. Kanonizace je ze strany církve nejvyšším oslavením služebníka Božího, který je povýšen k počtě oltáře prohlášením v podobě dekretu, je definitivní a příkázaná pro celou církev za použití slavnostního magisteria římského biskupa. To je jasně vyjádřeno formulací: „*Ad honorem Sanctae et Individuae Trinitatis..., auctoritate Domini Nostri Jesu Christi, beatorum Apostolorum Petri et Pauli ac Nostra... Beatum N. N. Sanctum esse decernimus ac definimus, ac Sanctorum Catalogo adscribimus, statuantes eum in universa Ecclesia inter Sanctos pia devotione recoli debere.*“

Beatifikace naopak spočívá v dovolení veřejného kultu formou indultu a s omezením, prokazovaného služebníku Božím, jehož heroické ctnosti nebo mučednictví byly náležitě uznány, jak je patrné z příslušné formule: „...*facultatem facimus ut Venerabilis Servus Dei N. N. Beati nomine in posterum appelletur, eiusque festum... in locis ac modis iure statutis quotannis celebrari possit.*“

II. Obřady beatifikace v průběhu staletí

I když obřady, ceremonie i formule vyhlášení a další drobné detaily vykazovaly zásadní naukovou kontinuitu týkající se povahy beatifikace a kanonizace, měly odlišnou artikulaci, u níž můžeme – jen pokud jde o samotný institut beatifikace – zaznamenat čtyři fáze .

a) Před rokem 1662: když papež povoloval lokální úctu (beatifikaci), obvykle ponechával zainteresovaným (aktérům procesu, místním ordinářům) možnost výběru dne, místa a způsobu, jak oslavit událost případné beatifikace, i způsob zavedení nového kultu (*Missa et Officium*). Mohlo také docházet k tomu, zvláště v jistých klášteřích, že se u příležitosti beatifikace nekonala žádná vnější oslava, ale

bilitatem; c) exhibet actum seu decretum praeparatorium non definitivum; d) concedit cultum coarctatum ad aliquos actus, v. gr. Officium et Missam et ad certa loca, v. gr. nationem, provinciam, vel ad certas personas, v. gr. unam vel plures familias religiosas; e) continet regulariter permissionem, non praeceptum” I. NOVAL, *Commentarium Codicis Juris Canonici*, Lib. IV *De Processibus*, pars II, Augustae Taurinorum-Romae 1932, s. 7.

že se svátek nového blahoslaveného slavil v určený den během roku podle liturgického kalendáře.

b) Od roku 1662 do roku 1968: první beatifikací, která proběhla slavnostní formou, byla beatifikace sv. Františka Saleského, kterou si přál Alexandr VII. Obřad proběhl v bazilice sv. Petra ve dvou odlišných částech. Ráno 8. ledna 1662 se jako první část v bazilice konal skutečný a vlastní obřad beatifikace; oficiálně bylo přečteno apoštolské *breve* z 28. prosince 1661, kterým papež uděloval titul blahoslavený a příslušné liturgické pocty; následovala slavnostní mše svatá, které předsedal biskup soissonsý. Následnému slavení eucharistie předsedal kanovník-biskup vatikánské kapituly; v tomto ranním obřadu byly protagonisty Posvátná kongregace pro obřady a vatikánská kapitula. Během odpoledne téhož dne pak sestoupil papež do baziliky proto, aby uctil nového blahoslaveného a aby získal plnomocné odpustky, jež on sám uděloval věřícím, kteří v ten den navštívili baziliku. Praxe započatá Alexandrem VII. zůstala v podstatě platnou až do roku 1968, kdy se konalo poslední blahorečení podle tohoto obřadu.²⁸

c) Od roku 1971 do roku 2004: beatifikací sv. Maximiliána Kolbeho (+ 1941), která byla slavena ráno 17. října 1971, Pavel VI. zavedl důležitou inovaci, a sice to, že osobně předsedal obřadu beatifikace; tak odpadla odpolední ceremonie, v jejímž průběhu Svatý otec sestupoval do baziliky, aby uctil nového blahoslaveného a získal plnomocné odpustky. Poprvé byla stanovena „beatifikační formule“, kterou četl sám papež. Od té doby Kongregace pro obřady zastávala názor, že „i když se bude účastnit papež, měl by být mezi kanonizací a beatifikací zřetelný rozdíl ve slavnostnosti.“²⁹

²⁸ Stov. F. VERAJA, *La Beatificazione. Storia, problemi, prospettive* [Beatifikace. Historie, problémy, perspektivy – pozn. překl.], Roma, vyd. Kongregace pro blahorečení a svatořečení, 1983, s. 7–111.

²⁹ Takto se vyjádřil Mons. Antonelli, sekretář kongregace: archiv kongregace, V AR, 107/966, in: G. STANO, *Il rito della Beatificazione da Alessandro VII ai nostri giorni* [Obřad blahorečení od Alexandra VII. až po současnost – pozn. překl.]. In: *Miscellanea per il quarto Centenario della Congregazione delle Cause dei Santi (1588–1988)*, Città del Vaticano 1988, s. 401.

V následujících beatifikacích (1972, 1974, 1975) papež, jenž se účastnil celebrace, dostával *peroratio* a pronášel beatifikační formuli, ale nesloužil mši; té předsedal diecézní biskup nového blahoslaveného. *Peroratio* udělal prefekt nebo sekretář Kongregace pro svatořečení nebo také diecézní biskup, který předsedal eucharistické slavnosti.

Beatifikací, která se uskutečnila 19. října 1975, se papež navrátil také k předsedání mše svaté a tak se pokračovalo až do roku 2004.

d) Od roku 2005: Svátý otec Benedikt XVI. ustanovil, aby obřadům beatifikace dne 14. května 2005 předsedal kard. José Saraiva Martins, prefekt Kongregace pro svatořečení, jenž „*de mandato Summi Pontificis*“ přečetl apoštolský list, kterým papež uděloval titul blahoslavená dvěma ctihodným služebníci Božím. Předtím diecézní biskupové nových blahoslavených předložili krátkou syntézu jejich života. Obřadům beatifikace dne 19. června 2005 ve Varšavě předsedal kard. Józef Glemp, diecézní arcibiskup a polský primas.

III. Kritéria pro obřad budoucích beatifikací

Nedávné rozhodnutí Svatého otce Benedikta XVI. osobně nepředsedat obřadům beatifikace odpovídá obsáhle vysvětlenému požadavku, aby se: a) více podtrhl podstatný rozdíl mezi způsobem slavení beatifikace a kanonizace; b) do obřadů beatifikace příslušných služebníků Božích viditelněji zapojily místní církve.

Z mnohých beatifikací slavených Janem Pavlem II. ve všech částech světa se ukázalo z pastoračního hlediska jako vhodné, aby se obřady beatifikace konaly přednostně v místních církvích, i když po zhodnocení jednotlivých případů Státním sekretariátem může být ze zvláštních důvodů zvolen i Řím.

Ať již se konají obřady beatifikace kdekoliv, v Římě nebo jinde, je nutné, aby se stalo zřejmým, že rozhodnutí o každé beatifikaci je *aktem římského papeže*, který povoluje („*facultatem facimus*“ v aktuální beatifikační formuli) lokální kult nějakého služebníka Božího, a jeho rozhodnutí se zveřejní apoštolským listem.

Obřady beatifikace a kanonizace jsou již samy o sobě dost odlišné; přesto však skutečnost, že od roku 1971 beatifikacím obvykle

předsedal Svátý otec, prakticky oslabila v očích věřících podstatný rozdíl, který mezi oběma existuje.

IV. Praktické pokyny pro obřad beatifikace

Následující pokyny se týkají obřadů beatifikace, jež se celebrují jak mimo Řím, tak v Římě, a jimž nepředsedá Svátý otec; ten jim však může samozřejmě vždy předsedat za okolností a způsobem, jak uzná za vhodné.

a) Obřady beatifikace v místních církvích:

Je vhodné, aby se od nynějška obřady beatifikace konaly v *diecézi*, která zahájila proces týkající se nového blahoslaveného, nebo na jiném vhodném území církevní provincie nebo regionu.

Datum a místo beatifikace a také případné seskupení služebníků Božích různých diecézí, budou domluveny mezi diecézním biskupem (diecézními biskupy), aktéry procesu (procesů) a Státním sekretariátem, jak se činilo doposud.

Obřad beatifikace, který se bude konat během liturgické celebrace, začne tím, že se před shromážděním představí základní rysy ze života budoucího blahoslaveného. Toto představení obvykle vykoná diecézní biskup nebo, pokud se bude jednat o různé služebníky Boží, příslušní diecézní biskupové, jak se uskutečnilo během blahorečení 14. května 2005 v bazilice Sv. Petra ve Vatikánu.

Svátý otec jmenuje svého zástupce, který oficiálně přečte apoštolský list, jímž sám římský biskup uděluje dotyčnému Božímu služebníku titul a pocty blahoslaveného. Zástupcem papeže obvykle bude prefekt Kongregace pro blahorečení a svatořečení.

Podle nynější praxe se obřad beatifikace bude konat během slavní eucharistie, a sice po úkonu kajícího a před zpěvem „Gloria“. Zvláštní místní okolnosti by si ovšem mohly vyžádat, aby se průběh obřadu konal během slavení bohoslužby slova nebo Denní modlitby církve. Za pontifikátu Jana Pavla II. se některé beatifikace ojediněle konaly během prvních nedělních nešpor nebo o nějaké slavnosti.

Liturgické celebraci ke cti nového blahoslaveného bude pokud možno předsedat zástupce papeže nebo diecézní biskup (nebo jeden z diecézních biskupů, pokud se bude jednat o blahoslavené z různých

diecézí). O osobě předsedajícího rozhodne Státní sekretariát, poté co vyslechne zainteresované strany.

Vše, co se týká obřadu beatifikace, bude s místními církvemi koordinovat Úřad pro papežské liturgické obřady.

b) Obřady beatifikace v Římě

Zainteresované strany (biskupové a aktéři procesu) mohou požádat Státní sekretariát, aby se obřad beatifikace některého „neřímského“ služebníka Božího mohl uskutečnit raději v Římě než v příslušné místní církvi. Motivace budou na základě žádosti zhodnoceny Státním sekretariátem.

Pro obřady beatifikace, které se konají v Římě, platí stejná kritéria, jimiž se řídí obřady konané mimo Řím.

Upozorňujeme na užitečnost „příruček s texty“, které by měly být připraveny Úřadem pro papežské liturgické obřady za účelem lepší účasti věřících na této slavnosti.

Jeví se jako vhodné, aby obřad blahořečení byl v zásadě stejný, kdekoliv se slaví. Proto je žádoucí, aby Úřad pro papežské liturgické obřady, po dohodě s Kongregací pro blahořečení a svatořečení a s Kongregací pro bohoslužbu a svátosti, co nejdříve připravil příslušný „Ordo beatificationis et canonizationis.“

kard. José Saraiva Martins
prefekt Kongregace pro blahořečení a svatořečení

5. PROHLÁŠENÍ KONGREGACE PRO NAUKU VÍRY O „TAJNÉ CÍRKVI“

KONGREGACE PRO NAUKU VÍRY

Prot. N. 18/90

Úvod

Již delší dobu vyžadovala situace církve v České republice zvláštní pozornost Svatého stolce. Nejbolestivějším problémem byla situace tajně svěcených biskupů a kněží. Ve snaze dospět k trvalému řešení bylo již dosaženo výrazného pokroku. Přesto však zůstávají potíže a byl žádán objasňující pohovor. Stává se tedy nezbytným přesně informovat o událostech a příslušných dokumentech, vysvětlit nedorozumění a upřesnit, co k těmto věcem říká katolická nauka.

1. Postoj Svatého stolce

Kongregace neustále setrvala v postoji respektu a očekávání: nechtěla nijak zranit city těch, kdo z osobních důvodů nehodlali přijmout kritéria, které toto Dikasterium zvolilo k řešení velmi delikátního problému svědomí, týkajícího se navíc osob, jež v temných dobách komunismu trpěly, někdy i dlouho. Kongregace pak vždy doufala ve šťastné uzavření této otázky.

2. Řešení jednotlivých případů

Velká část v celibátu žijících tajně svěcených kněží – celkem asi padesát – přijala papežovo rozhodnutí o svěcení »sub conditione« a byla příslušnými diecézními biskupy začleněna do pastorační služby.

Dne 16. září 1997 kard. Achille Silvestrini, prefekt Kongregace pro východní církve, sdělil Apoštolské nunciaturě (č.j. 115/90), že Svätý Otec urovnal právní pozici 22 ženatých, tajně svěcených kněží latinského obřadu, když je oprávnil k tomu, aby přešli k řecko-katolickému ritu jako plnoprávní členové Exarchátu pro věřící tohoto ritu, kteří sídlí v České republice. Osmnáct z těchto kněží bylo dne 22. října toho roku vysvěceno »sub conditione« v premonstrátském opatství Želiv, jeden další o něco později; nyní konají pastorační službu podle norem a jurisdikce východních katolických církví v Exarchátu, do nějž jsou inkardinováni.

3. Přetrvávající problémy

Část tajně svěcených biskupů a kněží nepřijala normy schválené Svätým Otcem.

Hlavním důvodem jejich odmítnutí bylo svěcení »sub conditione«, které pokládali za projev nedostatečné důvěry ze strany Svätého stolce, protože byli přesvědčeni o platnosti svého svěcení. Vedle toho tu byly i motivy psychologické, jež je třeba respektovat, i když je nelze sdílet.

Jak jim bylo vysvětleno jejich biskupy, jakož i apoštolským nunciem, který měl řadu rozhovorů s některými z těchto kněží, svěcení »sub conditione« neznamenal ani nedůvěru, ani překážku k jejich přijetí jako kněží.

Ve skutečnosti z šetření o každém z nich nebylo zřejmé, že kněžské svěcení bylo vždy udělováno platně; někdy snad platné být mohlo, vyvstaly však o tom vážné pochybnosti, zvláště v případě svěcení, jež uděloval biskup Felix Maria Davídek.

Nechat se vysvětit »sub conditione« pouze znamenalo, že bylo-li jejich předchozí svěcení platné, pak by svěcení druhé (»pod podmínkou«) účinek nemělo, protože již kněžími byli; kdyby však tajně přijaté svěcení platné nebylo, pak by byli novým svěcením ve svém svědomí ujištěni, že jsou skutečnými kněžími. V této věci došlo k otevřenému a upřímnému dialogu, a obvinění namířená proti Svätému stolci se nezakládají na pravdě.

Záležitost ženatých biskupů, vzhledem k delikátnosti jejich postavení, přiměla Svätého Otce, aby se držel dobře odůvodněného

obezřetného pravidla: jak známo, kanonické právo katolické církve latinského i východního ritu, jakož i starobylá tradice církví východních, jež s ní nejsou ve společenství, absolutně nepřipouští slučitelnost manželského stavu s biskupským úřadem. Přesto však nepokládali možnosti, jež jim byly nabízeny a které jim sdělili příslušní diecézní biskupové, za uspokojující.

4. Vysvětlení

A. „Tajná církev“

Tento název, nebo druhý, »církev podzemní«, není oprávněný.

Členové skupin, jež se takto nazývají, totiž v tajnosti nežijí: jsou zapojeni do civilní společnosti, organizují své – samy o sobě jistě dobré – iniciativy, mezi nimi i některé zaměřené na asistenci, které dokazují plnou svobodu působení, jíž se těší. Nejsou pronásledováni jako křesťané v katakombách, naopak poskytují rozhovory médiím, vydávají knihy, zcela svobodně a otevřeně vyjadřují svou neshodu s autoritou římského biskupa.+

Má-li se mluvit o tajnosti, pak bohužel jenom v tom smyslu, že slaví eucharistii pro malé skupinky svých stoupenců nebo že jim udělují svátosti, a to v soukromých obydlích či na místech pouze jim známých.

B. Nezákonnost

Tyto mše, udělování svátostí a jiné liturgické obřady jsou zakázány. Kdo se totiž vymaňuje z autority papeže a biskupů, celebruje nezákonně.

C. O pochybné platnosti

Vzhledem k přetrvávajícím pochybnostem o tajné konsekraci a ordinaci některých biskupů a kněží přetrvávají i pochybnosti o platnosti jejich mší či jimi udělovaných svátostí (zvláště zpovědí). Cílem této podmíněné konsekrace či ordinace by bylo právě odstranění takových pochybností o platnosti těchto eucharistických a svátostných aktivit. Tento její smysl byl dotyčným obšírně vysvětlen. Jakékoli prohlášení, jež by tvrdilo opak, neodpovídá pravdě.

Závěr

Lze si jen přát, aby se mohla zlepšit situace v České republice, kde církev pod tlakem nepřátelské autority tolik trpěla a kde jsou křesťané povoláni, aby na všech úrovních veřejného a církevního života vydávali svorné svědectví.

Katolická církev je jedna a jednotou svých údu musí vydávat svědectví jedinému Bohu a Pánu. Svatý stolec se proto obrací k těm katolíkům, kteří ještě nepřilnuli k jejím pokynům, a vyzývá je, aby této jednotě napomohli v onom duchu služby, k němuž Pán volá své učedníky a který je rozlišujícím znamením jejich příslušnosti k církvi.

Řím, 11. února 2000.

kard. Joseph Ratzinger
prefekt
Kongregace pro nauku víry

✠ Mons. Tarsicius Bertone
sekretář

6. DOPIS KARDINÁLA I. M. DAOUDA K VELKOPÁTEČNÍ SBÍRCE NA SVATOU ZEMI; INFORMACE O KUSTODII; VYUŽITÍ PROSTŘEDKŮ

Postní doba 2006

Nejdůstojnější Excellence,

naše kongregace, jež na základě výslovného papežského nařízení má za úkol vzbuzovat a podporovat každou iniciativu a aktivitu ve prospěch svatých míst, se na začátku doby postní, obrací na biskupské konference a na jednotlivé biskupy s tím, aby vřele doporučili tradiční sbírku „*pro Terra Sancta*“.

Odedávna věnovali papežové maximální pozornost tamním křesťanským komunitám. Jasně to dokazuje dlouhá řada dokumentů vydaných v průběhu staletí. Významné zůstávají bezpočetné příspěvky Božího služebníka Jana Pavla II. týkající se situace na Středním východě a zvláštěním způsobem ve Svaté zemi, jež je zasažena krizí přinášející každý den neslýchaná utrpení.

Pánova země nepřestává být dějištěm konfliktu, který trvá desetiletí a nedopřává katolickým společenstvím a institucím přiměřené prostředky pro udržení a rozvoj náboženských, humanitárních a kulturních aktivit. Takováto bolestivá situace vytváří chudobu a nezaměstnanost s těžkými důsledky pro rodiny a pro celou populaci a podporuje znepokojující fenomén pokračujícího exodu křesťanů, především mladých manželských párů které nemají perspektivu jisté a důstojné budoucnosti.

Přítomnost křesťanů ve Svaté zemi je více než kdy jindy nutná pro mírovou budoucnost území a pro dobro celé univerzální církve, která musí na těchto svatých místech nacházet živá společenství vyznávající evangelijní víru.

Svatý otec Benedikt XVI. na audienci pro účastníky zasedání „Sdružených aktivit na pomoc Východním církvím“ (*Riunione delle opere in Aiuto alle Chiese Orientali – R.O.A.C.O*) dne 23. června 2005 zdůraznil, že „některé pozitivní signály, které k nám došly

v posledních měsících, upevňují naději, že není daleko den usmíření mezi různými společenstvími, jež působí ve Svaté zemi; a proto se nepřestáváme s důvěrou modlit.“ Zde je odpovědnost, která leží na univerzální církvi ve vztahu k jeruzalémské Církvi matce „k níž všichni křesťané mají neopominutelnou povinnost,“ jak řekl sám papež.

Při každé příležitosti Svatý otec potvrzoval svou náklonnost a žádal o modlitbu za Jeruzalém a za celou Svatou zemi.

Při generální audienci ve středu 12. října 2005, když spolu s církevními otci, pro které starověký Jeruzalém byl znamením konečné a všeobecné svornosti, komentoval žalm 121, podtrhl zvláštní ekumenické a mezináboženské poslání Svatého města: „Tak roste církev jako pravý Jeruzalém, jako místo míru. Ale také se chceme modlit za město Jeruzalém, aby bylo stále více místem setkání mezi náboženstvími a národy; ať je skutečně místem pokoje.“ A v poselství *Urbi et Orbi* během svých prvních Vánoc vzýval Betlémské dítě, aby „dodalo odvahy lidem dobré vůle, kteří pracují ve Svaté zemi, Iráku, Libanonu, kde sice nechybí znamení naděje, ale čekají, aby byla potvrzena postojí vedenými zákoností a moudrostí.“

Všem katolíkům na světě se klade za úkol, aby doprovázeli modlitbou a konkrétní solidaritou křesťanská společenství této požehnané země.

Cítím se poctěn tím, že mohu Vám a Vaším přímým spolupracovníkům, všem kněžím, řeholníkům i věřícím, kteří přispějí k úspěchu sbírky Velkého pátku, vyslovit city nejživějšího uznání Svatého otce Benedikta XVI., které spojují také s vděčností svou i Kongregace pro východní církve.

Vyprošuji hojné Boží požehnání Vám i Vašemu církevnímu společenství, které je Vám svěřeno, a ujišťuji Vás o své bratrské úctě.

kard. Ignace Moussa Daoud ✠ Mons. Antonio Maria Veglio
emeritní patriarcha syrsko-antiochijský *sekretář*
prefekt Kongregace pro východní církve

KONGREGACE PRO VÝCHODNÍ CÍRKVE

CUSTODIA SVATÉ ZEMĚ (KRÁTKÉ POZNÁMKY)

Pastorační aktivity

Pastorační aktivita františkánů se rozvinula v 29 farnostech a v mnoha kostelech, kaplích a filiálkách. V této souvislosti je třeba připomenout, že *Custodia* pečuje o tři největší farnosti ve Svaté zemi, tj. Jeruzalém, Betlém a Nazaret. Kromě toho se farnosti bratří nacházejí i v Sýrii a v Libanonu, ve velkých městech i na menších místech. Proto je jednou z největších starostí *Custodie* ve Svaté zemi péče o arabské farnosti. Aktivity, které se rozvíjejí v komunitách arabského jazyka, jsou v zásadě podobné jakýmkoli jiným farnostem: katecheze, vysluhování svátostí, doprovázení mladých, rozvíjení františkánského sekulárního řádu, sdružení, hnutí, chvíle pro setkávání a naslouchání, animace, duchovní vedení, sociální a podpůrné aktivity. Františkánské farnosti vznikly pro službu věřícím latinského obřadu přítomným v této oblasti, jejichž jedinými duchovními pastýři byli bratři po několik staletí.

Vedle již konsolidované a po staletí trvající pastýřské péče o arabské křesťany tohoto regionu se v posledních letech objevily dva nové úkoly. *Custodia* na ně zareagovala nasazením nových sil. Hovoříme o katolických věřících hebrejského jazyka a o věřících imigrantech různého původu. Členové *Qelibah*, tj. katolická komunita hebrejského jazyka, jsou převážně židé obrácení na katolickou víru. Při zachování svých židovských kořenů vidí v katolické církvi dovršení své duchovní cesty. Kromě nich jsou tam i další lidé nežidovského původu, kteří však žijí v izraelském prostředí, a proto hovoří hebrejsky. Pro tyto věřící otevřela *Custodia* v jeruzalémském novém městě dům nazvaný po svatých Simeonovi a Anně. Slouží se tam hebrejská mše, konají se modlitební a katechetická setkání, aktivity pro mladé a setkání rodin. Činnost komunity je zaměřena na setkávání a dialog. Stejným směrem se ubírá aktivita *Custodie* i ve městě Jaffa.

Opce pro chudé

Poutníci přicházející do Svaté země se setkávají s františkány téměř výlučně v chrámech a ne vždy jsou si vědomi jejich činnosti na poli pastorační a snad ještě méně jejich práce pro nejchudší vrstvy křesťanského i nekřesťanského obyvatelstva. Pastorační práce františkánů je ve skutečnosti rozsáhlá a náročná i mimo rámec péče o chrámy. Uvádíme pouze jeden z nejvýznamnějších příkladů. Už po několik staletí *Custodia* provozuje „Dílo bytů a pronájmů“ s cílem pomáhat nejchudším při řešení základního problému bydlení. Ve specifických podmínkách Svaté země směřuje tato aktivita k upevnění křesťanské komunity na svatých místech. Zvláštní politická situace vzniklá z důvodu arabsko-izraelského konfliktu vyvolávala a neustále vyvolává značný exodus arabsko-křesťanského obyvatelstva. V současné době *Custodia* nabízí jen v Jeruzalémě 350 bytů, za něž nájemníci platí částku úměrnou jejich příjmům, avšak nižší, než jsou běžné nájemy. Další byty si *Custodia* najímá a nabízí je chudým zdarma. Kromě toho vybudovali františkáni několik bytů v Beit-Henina (Jeruzalém) a dali je k dispozici křesťanským rodinám, které za ně platí třetinu běžného nájmu. Stejným způsobem se bratři i přes nemalé problémy angažují také v Betlémě a v Betfage na Olivové hoře. V tomto směru se *Custodia* vždy snažila pečovat nejen o chrámy v materiálním slova smyslu, ale opatrovat i „živé kameny“ Svaté země, jimiž jsou místní křesťanská společenství.

Formace mladých

Za úkol spadající rovněž do rámce opce pro chudé považuje *Custodia* i kulturní formaci křesťanské mládeže a poskytování studijních stipendií kvalifikovaným mladým obojího pohlaví, kteří chtějí pokračovat ve studiu na univerzitě. *Custodia* zůstává věrná své dřívější činnosti na pedagogickém poli a také dnes disponuje kvalitními a ceněnými školami a kolejiemi, které jsou otevřeny všem mladým bez rozdílu náboženství, národnosti a rasy. Různé sociálně-náboženské podmínky existující v rozsáhlé oblasti, kde *Custodia* působí, určují jejich různou hustotu podle jednotlivých národů. Možnosti žáků bývají často velice skromné; mnozí z nich patří do domorodých rodin a jsou přijímáni zdarma i pro studium navazující na základní školu.

Ale i navzdory těžkostem zůstává *Custodia* věrná opci pro chudé, která je mimo jiné v souladu s její tradicí. Tyto školy se nacházejí v Izraeli, Palestině, Jordánsku, na Kypru a v Libanonu. Početné školy a koleje navštěvuje asi 10 000 žáků – katolíků (římských, řeckých, arménských, syrských, koptských, maronitských a chaldejských), nekatolíků i nekřesťanů. Počet křesťanských žáků tvoří něco okolo 60%. Přítomnost různých křesťanských denominací i nekřesťanů dává pochopit, kolik prostoru a jaké úsilí musí *Custodia* věnovat aktivitám evangelizace a „nové evangelizace“. Pozornost si zaslouží i činnost institutu „Magnificat“. Byl založen v roce 1995 s cílem připravovat hudební odborníky pro hru a zpěv v chrámech a v kostelech Svaté země, ale brzy se osvědčil jako škola schopná formovat mladé hudebníky na vysoké úrovni. Ukázal se také jako vhodné místo pro setkání lidí různého původu. Mezi studenty a vyučujícími se nacházejí židé, muslimové a křesťané všech vyznání, které spojuje tatáž láska k hudbě a zpěvu.

Ve službě poutníkům

Jednou z oblastí, kde se *Custodia* vždy angažovala, je duchovní služba poutníkům z celého světa. Činnost mnoha řeholníků spočívá v tom, že přijímají a provázejí různé skupiny. Mimo to, kvůli zlepšení služeb poutníkům, pokračuje *Custodia* i nadále v tradiční aktivitě „Nových domů“. Jsou to centra pro přijímání a občerstvení poutníků; nacházejí se v Jeruzalémě, Betlémě, Nazaretu, Tiberiadě a na hoře Tábor. Jsou patřičně zmodernizovaná a stále útulnější. *Custodia* také organizuje své vlastní pouti z celého světa, při nichž zajišťuje kromě co nejlepší organizace i odpovídající kvalifikovanou duchovní službu. Pro poutníky, kteří jeví zvláštní zájem o silnou zkušenost modlitby a o chvíle přemítání, se nabízí možnost strávit určité časové období v „Getsemanské poustevně“ v Chrámu agonie Páně u Olivové hory. Podobnou službu nabízí i chrám Sv. Jana v Poušti u Ain Karem, který byla nedávno restaurován. Na tomto místě se scházejí nejen katoličtí poutníci různých obřadů, ale i pravoslavní.

Mimoto si zaslouhuje zmínku početný příliv izraelských návštěvníků přicházejících především do chrámů v Ain Karem a na hoře Tábor.

Aktivity, které *Custodia* Svaté země zajišťovala během roku 2005 na svatých místech

- **Jeruzalém, klášter Getsemany**: úprava olivové zahrady připojené k chrámu. V klášteře – nový telefonní systém; oprava poustevny.
- **Jeruzalém, Dominus Flevit**: opravy a rozšíření kláštera; instalace nového telefonního systému.
- **Jeruzalém, „Bičování“**: celkové vyčištění klášterního dvora a úprava prostoru; instalace nového telefonního systému.
- **Ain Karem, chrám Navštívení**: obnova zvonice.
- **Ain Karem, chrám Sv. Jana v Poušti**: oprava přístupové cesty a nová zdravotnicka.
- **Emauzy**: úpravy v klášteře a oplocení přilehlého pozemku.
- **Ramle**: úpravy v klášteře; rozšíření farního hřbitova o 70 nových míst.
- **Jaffa, kostel sv. Petra**: oprava fasády u kostela a kláštera, oprava střechy a zvonice (práce stále probíhají).
- **Betlém, „Mléčná jeskyně“**: nová kaple pro poutníky s různými sály pro sloužení mší sv. (práce stále probíhají).
- **Galilea, Kafr Nahum**: oprava kaple a kláštera.
- **Galilea, Tiberias, kostel sv. Petra**: oprava střechy u kostela.
- **Galilea, Tabgha, „Primát sv. Petra“**: úpravy v klášteře – zahrada a místnosti pro hosty.

Sociální díla, které *Custodia* Svaté země zajišťovala během roku 2005

- **Betlém, Housing Projects**: dokončena sekce C projektu – 12 bytů s výměrou každého z nich 130 m²; začala sekce D – plánovaných dalších 12 bytů o stejných rozměrech.
- **Betlém, Katolická akce**: začala výstavba nového dvoupatrového sídla – v přízemí parkovací místa, v prvním patře víceúčelový sál a ve druhém patře tělocvična pro 450 lidí.
- **Betlém, dívčí škola Svaté země**: začalo rozšiřování budovy o laboratoř; školu navštěvuje téměř 1000 studentek.

- **Betlém**: vytvoření centra pro rodiny v těžké situaci.
- **Beit Sahur, „Pole pastýřů“**: probíhá oprava ohradní zdi.
- **Jeruzalém, farnost Sv. Spasitele**: oprava farních úřadů a místnosti pro farní aktivity ve starém městě.
- **Jeruzalém, farnost**: vytvoření sportovního sálu pro mladé ze starého města a podpora sportovního klubu v Beit Hanina; podpora letních táborů pro staré město a pro Beit Hanina; podpora skautských aktivit.
- **Jeruzalém, dívčí škola Svaté země**: nový systém vytápění a nové počítače.
- **Jeruzalém, ošetřovna Custodie**: obnova celého systému zdravotní péče o staré a nemocné bratry se zapojením do činnosti mladých zdravotníků a asistentů.
- **Jeruzalém, Housing Project – Betfage**: zahájena výstavba 70 nových bytů v Jeruzalémě, které zvýší počet již existujících – 87 bytů za hradbami a 392 uvnitř hradeb.
- **Ain Karem, ubytovna**: generální oprava budovy pro přijímání poutníků a skupin na duchovní cvičení.
- **Jaffa, střední škola**: obnova celého vnitřku školní budovy, kam chodí 250 studentů.
- **Jericho**: oprava farní budovy.
- **Nazaret, dům odpočinku pro staré**: modernizace jednoho sektoru s příspěvím národní pojišťovny; zvýšení kapacity o dalších 40 osob.
- **Studijní stipendia**: *Custodia* podporuje na Blízkém Východě 300 univerzitních studentů; 50 stipendií je určeno pro kněze z celého světa na specializovaná studia na Fakultě biblických věd a archeologie.
- **Podpora**: adopce na dálku prostřednictvím „Franciscan Foundation for the Holy Land“. Mnoho studentů je osvobozeno od placení školného.

7. PODĚKOVÁNÍ STÁTNÍHO SEKRETARIÁTU ZA SBÍRKU HALÉŘ SV. PETRA V ROCE 2005

Státní sekretariát

Vatikán, 15. března 2006.

N. 30.772

Nejdůstojnější Excellence,

státní sekretariát obdržel sumu 415.516,55 USD, kterou biskupská konference, laskavým prostřednictvím Apoštolské nunciatury v České republice, zaslala Svatému otci jako Svatopetrský halíř za rok 2005.

Papež, jenž ocenil synovské gesto účasti na svém pastoračním povzbuzení, by rád tímto poděkoval za jasný výraz církevního společenství a věrnosti jeho osobě a svolává od Pána Ježíše, na přímluvu Neposkvrněné Panny, hojné dary světla a pokoje, a ze srdce Vám a nejdůstojnějším dárcům uděluje s radostí milostivé apoštolské požehnání, a také všem, kdo jsou svěřeni do jejich pastorační péče.

V Kristu!

✠ Mons. L. Sandri
substitut

Jeho excelence
Mons. Jan Graubner
Předseda České biskupské konference
Praha

8. DOPIS KARDINÁLA J. HERANZE O ODPADU OD VÍRY (APOSTAZE)

PAPEŽSKÁ RADA
PRO VÝKLAD LEGISLATIVNÍCH TEXTŮ

Vatikán, 13. března 2006.

Prot. N. 10279/2006

Nejdůstojnější Excellence,

již před časem mnozí biskupové, soudní vikáři a další činitelé v oblasti kanonického práva předložili naší papežské radě pochybnosti a žádosti týkající tzv. *actus formalis defectionis ab Ecclesia catholica*, o kterém pojednávají kánony: 1086, §1, 1117 a 1124 Kodexu kanonického práva. Jedná se o nový pojem v kanonickém zákonodárství, odlišný od dalších modalit spíše „virtuálních“ (které jsou vázány na chování) týkajících se „notorického“ odpadu nebo jednoduše „veřejného“ odpadu od víry (srov. kánony 171, §1, 4°; 194, §1, 2°; 316, § 1; 694, §1, 1°; 1071, § 1, 4° a § 2), tj. okolností, ve kterých pokřtění v katolické církvi nebo do ní přijatí jsou vázáni pouze církevními zákony (srov. kán. 11).

Problém byl pozorně přezkoumán kompetentními dikastérii Svatého stolce s cílem upřesnit především teologicko-doktrinní obsah takového *actus formalis defectionis ab Ecclesia catholica* a následně právní formality nebo náležitosti nutné pro to, aby se tento úkon vymezil jako skutečný „formální úkon“ odpadu.

Poté, co naše papežská rada obdržela rozhodnutí Kongregace pro nauku víry, s ohledem na první aspekt, a na plenárním zasedání přezkoumala celou otázku, sděluje Nejeminentnějším a Nejexcelentnějším předsedům biskupských konferencí následující:

1. Aby odpad od katolické církve mohl být platně vymezen jako skutečný *actus formalis defectionis ab Ecclesia*, i s ohledem na účinky předvídaných výjimek ve výše uvedených kánonech, musí být konkretizován:
 - a) vnitřním rozhodnutím vystoupit z katolické církve
 - b) uskutečněním a manifestací tohoto rozhodnutí
 - c) přijetím tohoto rozhodnutí ze strany kompetentní církevní autority
2. Obsahem úkonu vůle musí být přerušeni pout společenství – víry, svátostí, pastýřského řízení – která dovolují věřícím dostávat život milosti uvnitř církve. To znamená, že takový *formální úkon* odpadu nemá pouze právně-administrativní charakter (vystoupit z církve v matrikovém smyslu s příslušnými občanskými důsledky), ale vymezuje se jako skutečné odloučení od konstitutivních elementů církevního života: předpokládá tedy **úkon apostaze, hereze nebo schizmu**.
3. Právně-administrativní úkon odpadu od církve sám o sobě nemůže vytvořit formální úkon odpadu ve smyslu jak jej chápe CIC, protože by mohla přetrvávat vůle po setrvání ve společenství víry. Na druhé straně hereze formální nebo (tím méně) materiální, schizma a apostáze samy nevytvářejí formální úkon odpadu, jestliže nejsou projeveny navenek a jestliže nejsou náležitým způsobem manifestovány církevní autoritě.
4. Kromě toho se musí o jednat platný právní úkon vykonaný osobou kanonicky způsobilou a v souladu s právní normou, která jej řídí (kánony 124–126). Takový úkon bude muset být vykonán osobně, vědomě a dobrovolně.
5. Vyžaduje se rovněž, aby úkon byl zainteresovanou osobou proveden v písemné formě před kompetentní autoritou katolické církve: ordinářem, příslušným farářem, jemuž jedinému přísluší posuzovat existenci nebo neexistenci úkonu vůle s obsahem vyjádřeným v č. 2.
V důsledku toho pouze koincidence dvou elementů – teologický profil vnitřního úkonu a jeho projevení takto definovaným způsobem – vytváří *actus formalis defectionis ab Ecclesia catholica* s příslušnými kanonickými sankcemi (srov. kán. 1364, § 1).

6. V takových případech se tatáž kompetentní církevní autorita postará o to, aby do knihy pokřtěných (srov. kán. 535, § 2) byla učiněna poznámka s explicitní formulací, že nastala *defectio ab Ecclesia catholica actu formali*.
7. Zůstává však jasné, že svátostné pouto příslušnosti k Tělu Kristovu, kterým je církev, dané charakterem křtu, je trvalým ontologickým poutem, které nezaniká z důvodu žádného úkonu či skutku odpadu.

S jistotou, že episkopát, vědom si spasitelného rozměru církevního společenství, dobře pochopí pastorační motivy těchto norem, využívám této příležitosti, abych Vaši Eminenci /Excelenci ujistil o svých citech bratrské úcty,

kard. Julián Herranz
*předseda Papežské rady
pro výklad legislativních textů*

✠ Mons. Bruno Bertagna
sekretář

Tato zpráva byla schválena papežem Benediktem XVI., který nařídil její sdělení všem předsedům biskupských konferencí.

Jeho excelence
Mons. Jan Graubner
Předseda České biskupské konference
Praha

III.
DOKUMENTY
A SDĚLENÍ ČBK

1. DOKUMENT RADY IUSTITIA ET PAX K DOMÁCÍMU NÁSILÍ

DOMÁCÍ NÁSILÍ – O LIDSKOU DŮSTOJNOST, O ZDRAVÍ, O ŽIVOT!

Pojem domova v nás většinou vyvolává jen ty nejpříjemnější představy. Bezpečí, důvěrně známá zákoutí a vžité obrazce světla i stínu, ať už je kreslí úsvit, odpolední slunce nebo večerní lampy. Nejpodstatnější jsou však hlavně ti, kdo s námi to místo vytvářejí, komu přejeme dobré ráno, kdo nám podává u jídla sůl a koho se v podvečer ptáme, jestli už můžeme rozsvítit. V našich životech bývá domov východiskem i útočištěm, zázemím a místem posily i spočinutí.

Ta představa je v základech našich bytostí tak hluboko a tak pevná, že si nechceme připustit možnost zhroucení takového obrazu. Ano, lidé se někdy neshodnou, děti tu a tam potřebují pevnější vedení a pokud jde o nějaké to uhození, může projasnit zmatené poměry lépe než kdovíjak dlouhé vysvětlování.

Takovým a podobným chlácholením se zaplašuje úlek anebo znepokojení, když se setkáme s určitými příznaky uplatňování síly ve vztazích mezi blízkými. Naneštěstí není zlehčující odezva jen výrazem lhostejného okolí, v mnoha případech bývá také způsobem, jímž se snaží znovu nabýt rovnováhy zaskočená oběť – za žádnou cenu nechce připustit, že by zažité výhružky, projevy útlaku či dokonce útok mohly být počátkem zesilujícího se řetězce útrap, jaký se nakonec promítá do neblahých statistik s přesmutným záhlavím DOMÁCÍ NÁSILÍ.

Pokud to nepostihlo nás samotné nebo někoho blízkého, máme sklon stávat se lhostejným okolím takového dění. Nechce se nám uvěřit, že v civilizaci počítačů, satelitního navádění při cestách a psychonalýzy může být opravdovým problémem týrání svěřených dětí nebo používání surové síly při jednání s partnerem. Patří bohužel k paradoxům naší doby, že se stoupající technickou i strukturální složi-

tostí světa, s celkovým zvyšováním spotřeby a s přibýváním podílu zábavy na našem trávení času některých těžkostí spíše neubývá. K selhání prastarého pravidla soužití, že silnější chrání slabšího, dochází zpravidla ve skrytosti a my tak vlastně ani nevíme, zda to, co nás šokuje dnes, bylo třeba před deseti léty horší nebo lepší.

A jde opravdu o šokující čísla. Poslední průzkumy ve vyspělých zemích ukazují, že až každá čtvrtá žena, každé šesté dítě a i poměrně hodně mužů se ve svém životě stalo obětí nějaké formy domácího násilí. Zcela alarmující je skutečnost, že v průměru se oběti týrání obracejí se žádostí o pomoc zvenčí až po pětatřicátém případě některé z forem zvlé či útisku vůči nim a že mezi ženami ve věku od devatenácti do čtyřiačtyřiceti let je domácí násilí dokonce nejčastější příčinou úmrtí, častější než rakovina nebo dopravní nehody.

Tato čísla nás usvědčují. Nemůžeme se tvářit, že se jedná o nějaký okrajový jev, výjimečné selhání několika jedinců v krajní situaci. Musí být něco v nepořádku se způsobem, jakým připravujeme děti na těžkosti života. Asi se nám ani za dva tisíce let křesťanství nepodařilo přesvědčivě doložit pochopení Kristova napomenutí pro Zebedeovy syny i ostatní učedníky: Kdo je větší, má více sloužit; kdo je tedy silnější, nemá se ani pokusit svou silou obracet proti těm, kdo jsou na něho odkázáni.

Nedaří se nám ale asi naplnovat také další zásady dobrého soužití. Když se takové množství rodin dostává do onoho typu izolace, ve kterém může neurvalý jedinec zneužívat své převahy a toho, že trýzeň a bolest těm nebližším působí ve skrytosti. Když v takových situacích postižení mlčí a podporují se vzájemně jen mezi sebou v obavě, že pokus o vnější zásah by jen celou situaci zhoršil zvláště pro ty, kdo v tom jsou se mnou. Ten pocit obětí, že není komu si postěžovat a koho požádat o pomoc, ten nedává naší pospolitosti dobré vysvědčení.

Nemusíme ale jen lamentovat. Vývoj sebou přináší nejen složitosti, shon a stísněnější svět. Přináší také nové způsoby účasti, zájmu a sdílení mezi lidmi. Díky novým způsobům vnímání společenské skutečnosti jsme se také dozvěděli všechno to, před čím jsme bezděky zavírali oči; díky novým způsobům hledání různých cest nacházíme také další formy pomoci. Před necelými dvěma léty se podařilo nově

definovat ochranu před domácím násilím v trestním zákoně. Pomoc obětem domácího násilí organizují celkem tři ústřední orgány veřejné správy (ministerstvo vnitra, ministerstvo spravedlnosti a ministerstvo práce a sociálních věcí) a v řadě případů i orgány územní samosprávy. Zcela konkrétní pomoc ve velikém objemu a v různých formách poskytují dnes už desítky církevních i světských organizací. Jakkoli je tato jejich obětavá činnost povzbudivá, neměla by nás ani trochu uklidňovat či ukolébat. Naopak – měla by nás motivovat nejméně ve třech směrech: v úsilí o soustavné vytěšňování jakéhokoli násilí z lidského soužití, ve snaze předcházet bezútesné izolaci lidí kolem nás a konečně v účinné pomoci tam, kde sami disponujeme nějakou tou silou navíc.

Praha, 6. dubna 2006.

✠ Mons. Václav Malý, biskup
předseda Rady Iustitia et Pax při ČBK

VYBRANÉ ADRESY, NA KTERÝCH SE LZE DOZVĚDĚT VÍCE
O PROBLÉMU I O MOŽNOSTECH POMOCI:

<http://www.mvcr.cz/nasili/default.htm>
<http://www.mpsv.cz/cs/914>
<http://zlin.cz/index.php?ID=11042>
<http://test.polar.cz/domacinasili/>
<http://www.stopnasili.cz/>
<http://domacinasili.bloguje.cz/>
<http://www.rodina.cz/clanek1036.htm>
http://www.bbc.co.uk/czech/specials/1733_violence_abused/
<http://www.donalinka.cz/>
http://zpravodajstvi.ecn.cz/soc/Zeny_muži/Domaci_nasili/nasili1.html
http://www.venglarova.cz/domaci_nasili.htm
http://www.volny.cz/bona-linka/dom_nas.html
<http://www.llp.cz/zenavtisni/domacinasily/cotoje.html>
<http://www.orfeus-cr.cz/home/nasili.htm>
<http://www.magdalenium.cz/html/nasili.htm>
<http://www.c-budejovice.cz/CZ/01/News/20060118-001.htm>
http://www.profem.cz/datastore/studie_dn.pdf
<http://www.spondea.cz/index.php?pg=pomoc-obetem-domacihonasili>
http://www.bkb.cz/redaction.php?action=showRedaction&id_categoryNode=283
http://www.help24.cz/index.php?page=clanky&view=obeti_domacihonasili

2. DOKUMENT RADY IUSTITIA ET PAX O ZAMĚSTNANOSTI

TI, KDO VYTVÁŘEJÍ PRACOVNÍ MÍSTA, SI ZASLOUŽÍ RESPEKT

1. máj – „svátek práce“ se slaví už více než sto let, a přes všechny sporné periody a zneužití zůstává u nás státním svátkem. Roku 1890 uvítal jeho slavení Jan Neruda ve známém fejetonu v Národních listech. Méně známé je, že už 7 let předtím se v Boru u Tachova sešli křesťanští sociální myslitelé Rakouska a Německa, aby sepsali „Borské teze“ k dělnické otázce své doby. Tyto teze iniciovaly vydání prvního papežského sociálního listu „Rerum novarum“ (1891). „Dělnický papež“ Lev XIII. se v něm zastal chudých, hovořil do svědomí podnikatelů, a současně varoval před svody marxistického socialismu.

Oba totalitní režimy 20. století – „hnědý“ i „rudý“ měly mj. společné i to, že úspěšně vymýtily nezaměstnanost. I dnes je u nás ještě dost lidí, kteří říkají – přes všechno to co zažili – že za komunistů byla alespoň práce. Ale zapominají, že nesoulad mezi nabídkou práce a skutečnou poptávkou po ní existoval i v reálném socialismu. Nezaměstnanost byla tehdy ovšem skrytá (podobně jako cenový růst) a projevovala se ve formě přezaměstnanosti. Jíst mohli i ti, kdo toho moc nenapracovali a podle dobového vtipu „nehledali práci ale zaměstnání“. Dědictví obou totalit si ještě dnes mnozí z nás v sobě nesou v podobě pokleslé pracovní morálky, nevalné kultury práce a přesvědčení o hodnotě falešných životních jistot.

Otázka zní: co platí dnes, v nových podmínkách? Je nezaměstnanost nevyhnutelnou daní za znovunabyté svobody – včetně svobody podnikání a „práva nepracovat“? Nebo existuje nějaký recept na sloučení svobody s právem na práci?

Smiřovat se s jakkoliv vysokou a strukturovanou nezaměstnaností jako „nutným zlem“ je společensky nebezpečné. Duch vzpoury nezmizel z povrchu zemského a v celém regionu východní a jižní Evropy je schopen přivést na svět znovu duchy horší než je sám a způsobit konce horší začátků – třeba proto, že lidé propadají zoufalství bez naděje na nalezení práce. Na druhé straně je však dobré si uvě-

domit i to, že přiměřená míra nesouladu mezi nabídkou práce a nabídkou pracovních příležitostí je sice nevídanou, ale organickou součástí systému tržního hospodářství, a bylo by pošetilé strkat před toto skutečností hlavu do písku.

Bylo by tedy hrubě nespravedlivé domnívat se, že drtivá většina nezaměstnaných nemá práci jen proto, že pracovat nechce. Co však je potřebné měnit v našich vlastních postojích, je vědomí toho, že příležitost k práci není samozřejmostí. Je-li práce dar, pak je namísto i pocit vděčnosti za možnost pracovat, věrné a poctivé plnění pracovních povinností. Potřebujeme také lépe chápat, že i práce, která zcela neodpovídá naší kvalifikaci, zkušenostem a představám, by měla být s pokorou přijímána jako příležitost k překonání obtížného období, jako šance na získání nových návyků, zručností a zkušeností, které se nám mohou někdy v budoucnu hodit, a jako období umožňující zapracovat na sobě a následně si najít zaměstnání, kde naše hříbný budou lépe využity. I v České republice lze najít okresy a regiony, v nichž je dlouhodobě nízká nezaměstnanost právě díky ochotě lidí pracovat i při skromných platových podmínkách a na místech, která jsou reálně k dispozici.

Dnešní svět od každého z nás vyžaduje ochotu rychle se učit věci nové, být přizpůsobivý, hledat samostatně perspektivní zaměstnání odpovídající osobnímu profilu. Jsou obory, podniky, a dokonce profese, které v hospodářské soutěži neobstojí, zanikají, a vzniká tím potřeba rychlé rekvalifikace, přeškolení, zapracování. Doba si žádá aktivního přístupu vůči zaměstnání především ze strany zaměstnance.

Je-li dobré a záslužné práci mít, je ještě záslužnější pracovní příležitosti vytvářet i pro jiné. Podnikatelé, zaměstnavatelé a manažeři jsou v moderní společnosti váženou vrstvou mimo jiné právě proto, že mají dar práci pro jiné tvůrčím způsobem vyhledávat a zajišťovat. To, že jejich podniky nesmějí upadnout do ztráty a platební neschopnosti, je někdy velice obtížný úkol. Úkol, který navíc nikdy nekončí. To, že podnik vydělává a podnikatel bohatne může vést k růstu společenské prestiže a na druhé straně třeba i k závisti. Ale teprve podnikatel, který podniká zákonným způsobem a jedná slušně se svými zaměstnanci, teprve takový podnikatel má ve své obci nárok na pravou vážnost a úctu.

Veřejná autorita, již je stát a politická moc vůbec, má oprávnění ke své existenci jen ve společném dobru země a dnes i celých regionů, kontinentů, ba globální ekonomiky. Jestliže je dostatek pracovních příležitostí jedním – a to velice důležitým – poznávacím znakem společného dobra v každé zemi, pak z toho plyne, že se politici, vlády ani moc zákonodárná nemohou vyvázat ze závazku pracovat a přispívat k aktivní politice zaměstnanosti.

Cesty a způsoby jak zlepšit situaci na trhu práce překračují kompetence katolické sociální nauky a církvi nepřísluší vměšovat se do konkurence stranických programů v oblasti aktivní politiky zaměstnanosti. Věřící a všechny lidi dobré vůle angažované v politice, státní a veřejné správě však vyzýváme – každého na základě vlastních životních zkušeností a svědomí – k hledání a tvůrčí práci pro omezení nezaměstnanosti. „Láska je vynalézavá“ – říká apoštol Pavel, a pokud nám skutečně záleží na lidech, pak nás společenské zlo nezaměstnanosti nesmí nechávat lhostejnými.

Přes veškerou snahu všech zúčastněných se může stát, že na některé z našich spoluobčanů dolehne břemeno nezaměstnanosti. První sociální sítě i „trampolínou“ jim mají být ti nejbližší, manžel, manželka, děti, rodiče, sourozenci, širší rodina. Člověk postižený nezaměstnaností však potřebuje zažít a pocítit podporu a solidaritu také ze strany obce, komunity, farnosti, kde žije. Ztráta smyslu života je frustrující a ponižující, nezáměr okolí zraňuje. Podaná ruka k pomoci, dokonce i ucho otevřené k naslouchání jsou v takové situaci k „nezaplacení“!

Říká se, že sdílená radost je dvojnásobná radost, platí však také, že starost, o níž se máme s kým podělit, je poloviční starostí. Ztracené štěstí a otřesený smysl života můžeme nakonec najít tam, kde bychom ho vůbec nehledali: v dobrovolné práci pro druhé. Někdy – jako nezasloužený dar – se tato naše dobrá vůle a starost o druhé může ukázat i jako cesta ke znovunalezení práce – zdroje obživy.

Praha, 1. května 2006.

✠ Mons. Václav Malý, biskup
předseda Rady Iustitia et Pax při ČBK

3. VYJÁDŘENÍ K ČASOPISU TE DEUM

PRAŽSKÝ ARCIBISKUP VARUJE PŘED ČASOPISEM TE DEUM

Na české mediální scéně se objevil nový dvouměsíčník Te Deum. Po nahlédnutí do něj soudím, že se jedná o nástupce zaniklého Mezinárodního reportu. Vydavatelé ho nazývají „katolický“. Jenže na užití tohoto názvu nemají žádné právo. Už po pouhém prolistování je jasné (a jména redaktorů i autorů to dokazují), že se jedná o tisk skupiny, která následuje – z církve papežem Pavlem VI. vyloučeného – arcibiskupa Marcela Lefebvra nebo jeho dnešního nástupce (rovněž schizmatického biskupa) Bernarda Fellaye. Jak je také patrné nejen z časopisu samého, ale zvláště z internetových stránek, které na něj odkazují, jsou kolem tohoto tisku angažováni kněží, kteří jsou členy – ze společenství církve vyloučené – komunity svatého Pia X. (Tomáš Stritzko a Jaromír Kučírek). Toto bratrstvo (FSSPX) bylo v roce 1975 na popud papeže Pavla VI. „zbaveno právní subjektivity a ztratilo právo existovat“. Podobnou společností honosící se zbožným názvem je v Česku také „Institut sv. Josefa“. Společným rysem těchto lidí je, že neuznávají II. vatikánský koncil, jeho liturgickou reformu a také papeže, kteří následovali po Piu XII. Pokládají je totiž za schizmatiky, či dokonce antikristy a zasazují tak hrubou ránu jednotě církve. Na toto téma jsme hovořili během posledního setkání kardinálů se Svatým otcem 23. března. V této věci se opírám o názory ostatních kardinálů a osobně jsem situaci tohoto společenství (FSSPX) konzultoval s kardinálem Dariem Castrillónem Hoyosem, prefektem Kongregace pro klérus. Varuji před touto schizmatickou skupinou.

Jako pražský arcibiskup zdůrazňuji, že je naprosto nemyslitelné, aby se tento časopis objevoval kdekoli ve farnostech a kostelích pražské arcidiecéze. Věřícím zakazují tento dvouměsíčník kupovat, šířit a zmíněné schizmatiky jakkoliv podporovat.

Praha, 31. března 2006.

kardinál Miloslav Vlk
arcibiskup pražský

VYJÁDŘENÍ BISKUPA DOMINIKA DUKY, PŘEDSEDY KOMISE ČBK PRO NAUKU VÍRY, K ČASOPISU TE DEUM

Dovoluji si upozornit, že nový časopis Te Deum (katolický dvouměsíčník) vydávaný společností AMDG s.r.o., jak konstatovala Stálá rada ČBK, se neprávem zaštiťuje podtitulem „katolický“, protože nemá potřebný souhlas místního ordináře nebo jiné církevní autority.

Časopis svým zaměřením jednostranně a někdy i zkresleně informuje o dění v Církvi a složením redakce je blízký lefebvrstickému hnutí. Nelze popřít, že některé články jsou i zajímavé, to však nevyvážá celkové vyznění časopisu.

Na základě shora uvedeného není možné tento časopis šířit jako katolický a umožňovat jeho prodej v katolických prostorách (kostely, fary).

Hradec Králové, 12. dubna 2006.

✠ Mons. Dominik Duka
biskup královéhradecký
předseda Komise ČBK pro nauku víry

4. LIST ČESKÝCH A MORAVSKÝCH BISKUPŮ K VOLBÁM (2006)

Bratři a sestry, vážení přátelé!

Žijeme v předvolební době. Všichni jsme – třeba i nedobrovolně – účastni volební kampaně v televizi a rozhlase v práci, doma v rodině. Nevyhňeme se jí ani venku – velké billboardy nám vnucují svůj názor. Křesťan by neměl bezmyšlenkovitě podléhat kampani a propagandě, ale má si vytvářet svůj nezávislý úsudek: podle vlastního názoru a poznání, podle svého citlivého svědomí. Křesťan je náročný volič a nerozhoduje se podle toho, co který politik slibuje a jak se tváří, ale podle toho, co skutečně udělal, co dělá a ovšem také co nedělá. Jak hájí svobodu, spravedlnost a právo, jak podporuje lidskou solidaritu.

Během minulého století zažila naše země dvě těžká období nesvobody, totiž nacistickou okupaci a komunismus. Mezi jejich oběťmi byla také katolická církev a mnoho jejích kněží a věřících. Křesťané se nemstí, ale nesmějí zapomenout. Naše církev a všichni křesťané v naší zemi nutně potřebují svobodu, nechtějí ji jen pro sebe a dovedou se jí vážit. Dnes také víme, že nejlepší zárukou svobody, včetně svobody náboženské, je demokracie, a to i když není zdaleka dokonalá. Nenechejme se proto svádět těmi, kteří svobodu a demokracii zlehčují a pomlouvají – ať už se ohánějí ideologiemi levicovými nebo pravicovými. Také tyto vzpomínky musí být důvodem, proč se máme účastnit svobodných voleb a pečlivě zvažovat, komu svůj hlas dáme.

Denně jsme účastni života celé společnosti, sledujeme politický život, projevy a činy politiků, způsob jejich jednání a chování. Vzpomeňme na volební i vládní programy stran. Vzpomeňme na stranické sliby před minulými volbami. Hovořme o tom všem se svými přáteli, s nimiž nás pojí stejné přesvědčení nebo k nimž máme důvěru. Uvědomujme si, co ze svých volebních slibů naši reprezentanti a strany, které jsme volili, uskutečnili. Připomeňme si, jak se politici chovali ve své funkci během svého funkčního období.

Vzpomeňme, jak hlasovali v parlamentě, pro jaké zákony a hodnoty, na kterých nám křesťanům tolik záleží. Naším zájmem bylo schválení smlouvy s Vatikánem a odmítnutí protiústavního zákona o církvích, který je nyní u Ústavního soudu. Vzpomeňme na hlasování o zákonech o eutanázii, registrovaném partnerství a využití lidských embryí. Kdo byli v těchto případech ti hlavní aktéři? Spolu s druhými křesťany si proto vytvářejte pravdivý názor na kandidáty, které budete volit. Je mnoho skutečností, podle kterých se můžete rozhodovat. Ať je váš výběr zodpovědný. Nenechávejte tyto úvahy až na chvíle těsně před volbami.

Pro zodpovědnou přípravu na volby si také připomeňme, na co poukazuje papež Benedikt XVI. ve svém apoštolském listě „*Bůh je láska*“. Zdůrazňuje, že angažování ve veřejném životě „je přednostně věcí laiků. Jako občané státu jsou povoláni k tomu, aby se osobně podíleli na veřejném životě“. Tyto úkoly nelze opomíjet, naléhá Svätý otec, jsou „posláním věřících laiků“ (*Bůh je láska, čl. 29*), a poslancům Evropského parlamentu při návštěvě ve Vatikánu připomněl, že pro křesťany existují ve veřejném životě 3 nepominutelné principy: *Ochrana života, uznání rodiny a svoboda vzdělání*. Nemůžeme být křesťany jen v kostele, když slavíme liturgii a když se modlíme. Evangelium, které jsme poznali a přijali, musíme svým životem a svým jednáním vnášet do společnosti, kde žijeme. To platí právě i o zodpovědném výběru kandidátů, které budeme volit. Nelze si proto pohodlně připouštět alibi: „Já to nezměním, oni“ si to stejně udělají, jak budou chtít“. Ze třiceti procent věřících, kteří u nás žijí, je přece nemalý počet voličů a to neznamená ve volbách málo. Církev není politická strana, nehlásá žádnou politickou ideologii, potřebuje však svobodu. Na vašich hlasech záleží.

Vyprošujeme sobě i vám dar dobré volby a pevně věříme, že zvolíte dobře.

Vaši čeští a moravští biskupové

(přečtete při bohoslužbách v neděli 21. května 2006)

5. VYJÁDŘENÍ ČBK K PŘIJETÍ ZÁKONA O REGISTROVANÉM PARTNERSTVÍ

Vyhlášený zákon je v rozporu s přirozeným právem a devalvuje postavení rodiny, která jako základní pilíř svobodné společnosti má v ústavním pořádku zaručenou mimořádnou ochranu.

Zákon svými důsledky neodstraňuje nerovnost, nýbrž ve skutečnosti nerovnost zakládá. Zákon o tzv. registrovaném partnerství umožňuje vznik nového a exkluzivního právního postavení (statusu) pro osoby stejného pohlaví, které se z různých příčin rozhodnou spolu žít v tzv. registrovaném partnerství. S registrací přitom zákon spojuje vznik řady práv, a to zejména vůči státu (orgánům veřejné moci).

Před přijetím tohoto zákona byla mezi spolužijícími osobami, na jejichž vztah nedopadají instituty rodinného práva, právní rovnost, neboť z principu rovnosti v právech, který zaručuje čl. 1 Listiny základních práv a svobod, vyplývá zákaz jakýchkoliv neodůvodněných privilegií.

Z opakovaných rozhodnutí Ústavního soudu České republiky (např. č. 295/1996 Sb., č. 131/1994 Sb.) jednoznačně vyplývá, že: Stát může určité skupině osob poskytnout více výhod než jiné skupině pouze za podmínky, že tak činí v zájmu zajištění svých funkcí, nesmí postupovat zcela libovolně a musí tak činit ve veřejném zájmu a blahu.

Zákon č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství je v rozporu s výše uvedenou zásadou rovnosti a v rozporu se zákazem privilegií, neboť jediný předpoklad, na kterém mají být tyto svazky založeny je, že se jedná o osoby stejného pohlaví.

Během schvalování zákona o registrovaném partnerství zazněla celá řada nesouhlasů, a to jak ze strany občanů, tak ze strany odpovědných ústavních činitelů; prezident republiky odůvodnil svoje odmítnutí tohoto zákona mimo jiné tím, že ze zákona plyne nemalé množství riskantních, nebezpečných a závažných právních důsledků.

Česká biskupská konference v souvislosti s přijetím a vyhlášením zákona č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství vyjadřuje nesouhlas a především vyslovuje znepokojení a obavy.

Praha, 26. dubna 2006.